

ВП НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«НІЖИНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Дерев'янюк С.І., Олійник С.О., Ганяйло О.М.,
Кузик Н.П., Овчарик З.Д.

ОБЛІК В БАНКАХ ЗА МСФЗ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для практичних занять та самостійної роботи студентів денної
та заочної форм навчання за напрямом підготовки

6.030509 „Облік і аудит”

НІЖИН – 2014

УДК 657.2(075.8)

Рекомендовано до друку Вченою радою
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
Протокол № 4 від “25” грудня 2014 року

Укладачі: С.І. Дерев’янку, С.О. Олійник, О.М. Ганяйло, Н.П. Кузик,
З.Д.Овчарик

Рецензенти:

Боярова О.А., кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, аналізу та аудиту Національного університету біоресурсів і природокористування України

Аврамчук Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фінансів і кредиту Національного університету біоресурсів і природокористування України

Царук Н.Г., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Відповідно до програми курсу „Облік в банках за МСФЗ” наведено завдання для практичних і семінарських занять з курсу для студентів денної та заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.030509 „Облік і аудит”.

Навчальне видання

ОБЛІК В БАНКАХ ЗА МСФЗ
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для практичних занять та самостійної роботи студентів денної та заочної форм
навчання за напрямом підготовки **6.030509 „Облік і аудит”**

Укладачі: ДЕРЕВ’ЯНКО Світлана Іванівна,
ОЛІЙНИК Світлана Олександрівна,
ГАНЯЙЛО Оксана Миколаївна,
КУЗИК Наталія Петрівна,
ОВЧАРИК Зоряна Дмитрівна.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Тема 1. Система бухгалтерського обліку в банках.....	5
Тема 2. Облік власного капіталу банку.....	11
Тема 3. Облік грошових коштів банку.....	15
Тема 4. Облік депозитів та інших зобов'язань.....	22
Тема 5. Облік кредитних активів та позабалансових зобов'язань кредитного характеру.....	28
Тема 6. Інструменти безготівкових розрахунків та облік операцій за цими розрахунками.....	34
Тема 7. Облік фінансових інвестицій.....	41
Тема 8. Облік валютних операцій.....	49
Тема 9. Облік основних засобів і нематеріальних активів.....	56
Тема 10. Облік лізингових операцій банку.....	61
Тема 11. Облік запасів матеріальних цінностей банку.....	67
Тема 12. Облік доходів, витрат і фінансового результату діяльності банку...	72
Тема 13. Фінансова звітність банку.....	78

ПЕРЕДМОВА

З 2012 року публічні акціонерні товариства, банки і страховики України, а також підприємства ряду галузей, перелік яких затверджується Кабінетом міністрів України, повинні застосовувати Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Ідея використання міжнародних стандартів для нашої країни не нова: лідери ринку, а також компанії, які працюють із зовнішніми інвесторами, виходять на іноземні біржі або просто цінують свою ділову репутацію, вже досить давно складають звітність відповідно до міжнародних стандартів. Міністерство фінансів регулярно вносить зміни в Національні стандарти, наближуючи їх до міжнародних, і, скорочуючи розрив між вітчизняною системою обліку та загальноприйнятою світовою практикою, тому комплексне впровадження МСФЗ в Україні – лише питання часу.

Україна зробила перші кроки по переходу на МСФЗ у 1998 році, коли Постановою КМУ від 28.10.1998 № 1706 була затверджена Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів.

Піонерами впровадження МСФЗ в Україні виступили банки. У статті 41 Закону України «Про Національний банк України» вказано, що НБУ встановлює обов'язкові для банківської системи стандарти та правила ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що відповідають вимогам законів України та МСФЗ. Аналогічні норми містяться і в ч. 1 ст. 68 Закону України «Про банки і банківську діяльність», і в ч. 3 ст. 6 Закону «Про бухгалтерський облік» (з 17.06.2011р.). При цьому Інструкція № 480 від 27.12.2007 р. «Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» розроблена НБУ вже відповідно до вимог МСФЗ.

Дисципліна «Облік у банках за МСФЗ» відноситься до спеціальних економічних дисциплін, які формують фаховий рівень підготовки висококваліфікованих спеціалістів з банківської справи. Бухгалтерський облік по праву називають мовою бізнесу. Від рівня володіння цією «мовою» в значній мірі залежить професіоналізм та компетентність банківського працівника.

Мета дисципліни – ознайомити студентів з системою фінансового обліку та звітності в банках України, основними вимогами МСФЗ та нормативно-правових актів НБУ щодо обліку банківських операцій і складання фінансової звітності; допомогти студентам набути ґрунтовні знання з основ організації фінансового обліку в банках України, засвоїти методику фінансового обліку різних видів банківських операцій, сформувати навички вирішення облікових задач, виробити вміння розуміти та використовувати інформацію, що наведена у фінансовій звітності у процесі прийняття управлінських рішень.

ТЕМА 1

СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БАНКАХ

Задача 1.

Які з принципів бухгалтерського обліку та звітності застосував банк в кожному з наведених нижче випадків?

1. 5 березня банк залучив від фізичної особи депозит терміном на 6 міс. на умовах виплати відсотків в кінці терміну депозиту. Разом з тим, в кінці березня банк нарахував процентні витрати за даним депозитом.

2. Василенко П.Р. є одним із власників банку. У грудні він придбав для себе новий будинок вартістю 1000 000 грн. Вартість цього будинку не була відображена в активах банку.

3. Упродовж п'яти років банк застосовує один і той самий метод амортизації основних засобів.

4. Банк відобразив у своєму річному звіті «Баланс» будівлю, в якій він розташований, за вартістю її придбання, хоча ринкова вартість на дату складання фінансової звітності була більшою.

5. Банк надав підприємству в фінансовий лізинг (оренду) обладнання. Вартість цього обладнання банк відобразив у звіті «Баланс» у складі статті «Інші фінансові активи», а не у статті «Основні засоби та нематеріальні активи».

6. В кінці кожного місяця банк нараховує проценти за наданими клієнтам кредитами і відображає їх за рахунками процентних доходів, хоча в більшості випадків клієнти платять нараховані за кредитами проценти в наступному після нарахування місяці.

Задача 2.

З наведеного нижче переліку виберіть, що належить до активів, зобов'язань та капіталу банку:

- а) ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком;
- б) кошти на кореспондентських рахунках інших банків;
- в) результати переоцінки основних засобів;
- г) основні засоби;
- д) кредити, надані клієнтам;
- е) банкноти та монети національної валюти в касі банку;
- є) власні акції, що викуплені в акціонерів;
- ж) акції підприємства, що придбані банком до свого торгового портфеля;
- з) кошти на вимогу фізичних осіб;
- и) емісійні різниці;
- і) нематеріальні активи;
- ї) інвестиції в дочірні компанії.

Задача 3.

На які елементи бухгалтерського рівняння і як вплинуть (збільшать чи зменшать) наступні банківські операції:

- а) продаж банком власних основних засобів;
- б) купівля банком акцій підприємства;
- в) перерахування коштів з поточного рахунку клієнта на строковий;
- г) купівля касою банку доларів США за гривні;
- д) одержання короткострокового кредиту від іншого банку;
- е) перерахування за дорученням клієнта коштів з його поточного рахунку на користь особи, яка обслуговується в іншому банку.

Задача 4.

Вкажіть, чи дебет буде збільшувати (+) чи зменшувати (-) кожен із зазначених нижче рахунків Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України:

- 1) 1001 «Банкноти та монети в касі банку»;
- 2) 5000 «Статутний капітал банку»;
- 3) 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»;
- 4) 2630 «Короткострокові вклади (депозити) фізичних осіб»;
- 5) 2902 «Кредиторська заборгованість за прийняті платежі»;
- 6) 2202 «Короткострокові кредити на поточні потреби, що надані фізичним особам»;
- 7) 1500 «Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках»;
- 8) 6110 «Комісійні доходи від розрахунково_касового обслуговування клієнтів»;
- 9) 2608 «Нараховані витрати за коштами на вимогу суб'єктів господарювання»;
- 10) 7021 «Процентні витрати за строковими коштами суб'єктів господарювання».

Задача 5.

Вкажіть, чи кредит буде збільшувати (+) чи зменшувати (-) кожен із зазначених нижче рахунків Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України:

- 1) 1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»;
- 2) 1600 «Кореспондентські рахунки інших банків»;
- 3) 2615 «Довгострокові вклади (депозити) суб'єктів господарювання»;
- 4) 9129 «Інші зобов'язання з кредитування, які надані клієнтам»;
- 5) 3400 «Запаси матеріальних цінностей на складі»;
- 6) 4400 «Основні засоби»;
- 7) 5040 «Прибуток звітного року, що очікує затвердження»;
- 8) 6046 «Процентні доходи за іпотечними кредитами, що надані фізичним особам».

Запитання для перевірки знань

1. Які види обліку, що ведуться банками України є обов'язковими?

2. Хто є користувачами інформації, яку надає система фінансового обліку банку?
3. На основі якого виду обліку банки складають внутрішню звітність, що використовується для забезпечення внутрішніх потреб банку в інформації?
4. Чим фінансовий облік відрізняється від управлінського та податкового обліку?
5. З якою метою здійснюється державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні?
6. Який державний орган в Україні встановлює порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в банках?
7. З якою метою було створено Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку?
8. Які цілі діяльності викладено у статуті Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку?
9. Як називаються стандарти, які випускаються Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку?
10. В якій мірі Міжнародні стандарти фінансової звітності застосовуються банками України?
11. Що являє собою концептуальна основа складання та подання фінансових звітів, розроблена КМСБО та які складові вона охоплює?
12. В яких нормативно_правових актах викладено концепції фінансового обліку та звітності в Україні?
13. Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» на яких принципах ґрунтується ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності?
14. Що слід розуміти під обліковою політикою банку і які обов'язкові складові вона має охоплювати?
15. Що являє собою операційна діяльність банку?
16. Які функції виконують працівники фронт-офісу та бек офісу?
17. Що є підставою для відображення банківської операції в бухгалтерському обліку?
18. На які види класифікуються банківські документи?
19. В якому випадку первинні документи не можуть бути підставою для бухгалтерського обліку?
20. Які два види контролю поєднує в собі система внутрішнього контролю банку?
21. Як здійснюється попередній, первинний та подальший бухгалтерський контроль?
22. Дайте визначення елементів бухгалтерського рівняння.
23. З яких елементів складається Т_подібна модель рахунку?
24. Як визначається сальдо за активними і пасивними рахунками?
25. Які чотири типи операцій виділяють за їх впливом на бухгалтерське рівняння?
26. На які види поділяються бухгалтерські балансові та позабалансові рахунки?

27. Скільки класів має План рахунків бухгалтерського обліку банків України і як вони називаються?

28. Дайте визначення реєстрів аналітичного і синтетичного обліку та назвіть їх основні форми.

29. На які групи поділяються параметри аналітичного обліку?

30. За якою схемою формуються номери рахунків аналітичного обліку?

Тести

1. На основі якого виду обліку банки складають фінансову звітність?

- а) фінансового;
- б) управлінського;
- в) податкового.

2. Що означає термін «Міжнародні стандарти фінансової звітності» у його широкому розумінні?

- а) Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), які почали публікуватися РМСБО з 2001 року;
- б) Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО);
- в) Тлумачення МСБО та МСФЗ;
- г) усе перераховане вище.

3. Скільки міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) було видано Комітетом з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку за період його діяльності?

- а) 29;
- б) 41;
- в) 100;
- г) 8?

4. Згідно з Концептуальною основою складання та подання фінансових звітів, опублікованою КМСБО, принцип нарахування відноситься до:

- а) принципів обліку;
- б) якісних характеристик інформації, що наводиться у фінансовій звітності;
- в) основоположних припущень;
- г) основи оцінки елементів фінансової звітності.

5. Згідно з Концептуальною основою складання та подання фінансових звітів, опублікованою КМСБО, принцип безперервності відноситься до:

- а) принципів обліку;
- б) якісних характеристик інформації, що наводиться у фінансовій звітності;
- в) основи оцінки елементів фінансової звітності;
- г) основоположних припущень.

6. У якому році Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку було перейменовано на Раду з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку:

- а) 1973;
- б) 1990;
- в) 2000;

г) 2007?

7. Згідно з Концептуальною основою складання та подання фінансових звітів, опублікованою КМСБО, процес визначення грошових сум, за якими мають визнаватися і відображатися елементи фінансових звітів в балансі та у звіті про фінансові результати, називається:

- а) визнання;
- б) оцінка;
- в) переоцінка;
- г) розкриття.

8. Згідно з Концептуальною основою складання та подання фінансових звітів, опублікованою КМСБО, історична собівартість відноситься до:

- а) принципів обліку;
- б) якісних характеристик інформації, що наводиться у фінансовій звітності;
- в) основоположних припущень;
- г) основи оцінки елементів фінансової звітності.

9. Згідно з Концептуальною основою складання та подання фінансових звітів, опублікованою КМСБО, до основоположних припущень відноситься:

- а) зрозумілість;
- б) повне висвітлення;
- в) історична собівартість;
- г) нарахування;
- д) відповідність доходів і витрат;
- е) безперервність;
- ж) порівнянність.

10. У якому нормативно-правовому акті визначено принципи, на яких базується ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності банками України?

- а) Законі України «Про банки і банківську діяльність»;
- б) «Положенні про організацію бухгалтерського обліку та звітності у банках України»;
- в) «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України»;
- г) «Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України».

11. Який принцип бухгалтерського обліку вимагає постійного, із року в рік, застосування банком обраної облікової політики?

- а) єдиного грошового вимірника;
- б) повне висвітлення;
- в) історична собівартість;
- г) нарахування та відповідність доходів і витрат;
- д) послідовність;
- е) безперервність;
- ж) обачність.

12. Як називається принцип бухгалтерського обліку, згідно з яким активи і пасиви обліковуються пріоритетно за вартістю їх придбання чи виникнення?

- а) єдиного грошового вимірника;
- б) повне висвітлення;
- в) історична собівартість;
- г) нарахування та відповідність доходів і витрат;
- д) автономність;
- е) безперервність;
- ж) обачність.

13. Як називається принцип бухгалтерського обліку, згідно з яким доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів?

- а) єдиного грошового вимірника;
- б) повне висвітлення;
- в) історична собівартість;
- г) нарахування та відповідність доходів і витрат;
- д) автономність;
- е) безперервність;
- ж) обачність.

14. Як називається принцип бухгалтерського обліку, згідно з яким припускається стабільність грошової одиниці?

- а) єдиного грошового вимірника;
- б) повне висвітлення;
- в) історична собівартість;
- г) нарахування та відповідність доходів і витрат;
- д) автономність;
- е) безперервність;
- ж) обачність.

15. Як називається принцип бухгалтерського обліку, згідно з яким в бухгалтерському обліку мають застосовуватися методи оцінки, відповідно до яких активи та дохід не завищуватимуться, а зобов'язання та витрати не занижуватимуться?

- а) єдиного грошового вимірника;
- б) повне висвітлення;
- в) історична собівартість;
- г) нарахування та відповідність доходів і витрат;
- д) автономність;
- е) безперервність;
- ж) обачність.

16. Період дня, протягом якого відбувається обслуговування клієнтів в банку називається:

- а) операційним днем банку;
- б) операційним часом;
- в) часом технологічного оброблення інформації.

17. Які з наведених нижче функцій виконують працівники бек-офісу банку?

а) реєстрацію операцій і введення потрібних даних до автоматизованої системи банку;

б) нарахування процентів за кредитами і депозитами, комісійних тощо;

в) перевіряння правильності відображення операцій;

г) укладання відповідних угод з клієнтами

д) усі названі вище види робіт

18. Попередній внутрішній бухгалтерський контроль передбачає:

а) перевірку відповідності операції вимогам законодавства України;

б) візуальну перевірку правильності складання документів та наявності підписів на них;

в) перевірку стану організації операційної діяльності банку;

г) перевірку правильності реєстрації, належного оформлення виконаних операцій.

19. В якій фінансовій звітності банк повинен розкривати інформацію про зміни положень облікової політики та причини цих змін?

а) звіті «Баланс»;

б) звіті про фінансові результати;

в) звіті про рух грошових коштів;

г) примітках.

20. Які з наведених нижче параметрів аналітичного обліку відносяться до спеціальних обов'язкових параметрів договорів та аналітичних рахунків?

а) номер балансового (позабалансового) рахунку;

б) код контрагента;

в) код валюти або банківського металу;

г) процентна ставка.

ТЕМА 2

ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ

Задача 1.

1.02.2014 р. було зареєстровано новостворений банк в регіональному управлінні НБУ. На момент реєстрації розмір статутного капіталу становив 100 млн. грн. (100 млн. штук акцій), з яких внесено засновниками на тимчасовий рахунок в регіональному управлінні НБУ — 90 млн. грн.

Упродовж 2014 року банком було продано решту випущених акцій (номінальною вартістю 1 грн.) за такими цінами: □9 млн. акцій за ціною 1 грн. за акцію — іншому банку; 100 тис. акцій за ціною 1,03 грн. за акцію — фізичній особі, яка має рахунок в даному банку; □700 тис. акцій за ціною 1,02 грн. за акцію — юридичній особі, що обслуговується в іншому банку; □200 тис. акцій за ціною 1,025 грн. за акцію — промислового підприємству, що має рахунок в цьому банку.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями із формування статутного капіталу банку.

Задача 2.

Станом на 1.12.2014 р. статутний капітал банку становив 350 млн. грн. На чергових зборах акціонерів було прийнято рішення про збільшення статутного капіталу банку на 150 млн. грн. шляхом додаткової емісії 30 млн. простих іменних акцій.

У січні 2015 року банк продав 15 млн. емітованих акцій на загальну суму 75 млн. грн.

У лютому банк зареєстрував збільшення статутного капіталу. Після державної реєстрації банк реалізував власні акції за такими цінами: □ 0,5 млн. акцій за ціною 5,1 грн. за акцію продано клієнту — підприємству; □ 1,5 млн. акцій за ціною 5,12 грн. за акцію продано фізичним особам; □ 13 млн. акцій за ціною 5,11 грн. за акцію реалізовано через філії банку.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями із збільшення статутного капіталу банку.

Задача 3.

У січні 2015 р. на загальних зборах акціонерів банку було прийнято рішення про викуп 1 млн. власних простих акцій номінальною вартістю 0,1 грн. До кінця березня 2015 р. банк викупив у своїх акціонерів 1 млн. власних простих акцій. До викупу власних акцій залишок коштів на рахунку 5010 «Емісійні різниці» становив 50 000 грн., а на рахунку 5022 «Інші фонди банку» 2 189 000 грн.

Необхідно: відобразити на рахунках бухгалтерського обліку викуп власних акцій за ціною:

- а) 0,05 грн. за акцію;
- б) 0,2 грн. за акцію.

Задача 4.

Згідно із рішенням, прийнятим загальними зборами акціонерів банку було викуплено 500000 власних простих акцій з метою їх подальшого перепродажу. Акції викуплялися в акціонерів за номінальною вартістю 5 грн. Усі викуплені акції були перепродані за ціною 6 грн. за акцію.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями із власними акціями банку.

Задача 5.

20 січня 2015 р. на загальних зборах акціонерів банку було прийнято рішення про виплату дивідендів за простими акціями на загальну суму 27,5 млн. грн. Дивіденди були виплачені 20 лютого 2015 р.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки за операціями із нарахування і виплати дивідендів за простими акціями банку.

Запитання для перевірки знань

1. Дайте визначення власного капіталу.

2. Від яких двох факторів залежить структура власного капіталу банку?
3. Що входить до складу основного і додаткового капіталу банку?
4. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням, оцінкою, поданням та розкриттям інформації про власний капітал?
5. Згідно з МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання», які фінансові інструменти відносяться до інструментів власного капіталу?
6. Як здійснюється процес державної реєстрації банку?
7. Де зберігаються кошти, що вносяться учасниками банку до державної реєстрації і після державної реєстрації банку?
8. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується облік власного капіталу банку та розкриття інформації про нього у фінансовій звітності?
9. Охарактеризуйте рахунки за якими обліковується статутний капітал банку.
10. Які бухгалтерські проводки здійснюються при формуванні статутного капіталу після державної реєстрації банку?
11. В яких випадках виникають емісійні різниці і за яким рахунком вони обліковуються?
12. Розкрийте методику обліку викупу власних акцій банку, їх подальшого перепродажу та анулювання.
13. Які вимоги містяться у МСФЗ стосовно дивідендів?
14. Якими бухгалтерськими записами супроводжуються операції з нарахування дивідендів за власними акціями банку та їх сплати акціонерам?
15. Як відображається в обліку спрямування дивідендів на придбання акцій нової емісії?
16. У яких фінансових звітах розкривається інформація про власний капітал банку?

Тести

1. *Основний капітал банку включає:*
  - а) сплачений і зареєстрований статутний капітал банку;
  - б) розкриті резерви;
  - в) загальний фонд покриття ризиків;
  - г) резерви переоцінки;
  - д) усе перераховане вище.
2. *Сума статутного капіталу банку визначається Законом України «Про банки і банківську діяльність».*
  - а) твердження правдиве
  - б) твердження не правдиве
3. *В якій валюті резиденти України можуть вносити кошти для формування та збільшення статутного капіталу банку?*
  - а) тільки у гривнях;
  - б) у гривнях та іноземній валюті;

в) тільки в іноземній валюті.

4. Яким міжнародним стандартом фінансової звітності встановлено критерії класифікації фінансових інструментів на фінансові зобов'язання та інструменти власного капіталу?

- а) МСБО 10 «Події після дати балансу»;
- б) МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання»;
- в) МСБО 33 «Прибуток на акцію»;
- г) МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації».

5. В яких випадках банк має право збільшувати свій статутний капітал?

- а) коли акціонери прийняли рішення про збільшення статутного капіталу;
- б) коли попередньо оголошений капітал сплачений більше ніж на 90 %;
- в) коли попередньо оголошений капітал повністю сплачений.

6. Власні акції банку, викуплені в акціонерів банку повинні бути реалізовані або анульовані протягом:

- а) 1 місяця;
- б) 6 місяців;
- в) 12 місяців;
- г) обмежень не встановлено.

7. Бухгалтерське проведення Дт 5001 Кт 5000 означає:

- а) анулювання банком викуплених в акціонерів власних акцій;
- б) перепродаж банком викуплених власних акцій;
- в) відображення суми, що залишається внести протягом року з часу реєстрації збільшення статутного капіталу банку;
- г) продаж банком власних акцій до реєстрації збільшення статутного капіталу банку.

8. Бухгалтерське проведення Дт 5002 Кт 2600 означає:

- а) викуп власних акцій в акціонерів банку за ціною, яка вища, ніж номінальна вартість;
- б) викуп власних акцій в акціонерів банку за ціною, яка нижча ніж номінальна вартість;
- в) викуп власних акцій в акціонерів банку за номінальною вартістю;
- г) анулювання банком викуплених в акціонерів власних акцій.

9. Бухгалтерське проведення Дт 1001 Кт 5001 означає:

- а) продаж банком власних акцій до реєстрації збільшення статутного капіталу банку;
- б) перепродаж банком викуплених власних акцій;
- в) здійснено реєстрацію збільшення статутного капіталу банку;
- г) продаж банком власних акцій фізичним особам після реєстрації збільшення статутного капіталу банку.

10. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується операція з анулювання банком викуплених в акціонерів власних акцій?

- а) Дт 5002 Кт 5000;
- б) Дт 5002 Кт 5010;
- в) Дт 5000 Кт 5002;
- г) Дт 5002 Кт 2600.

11. Які бухгалтерські проводки виконує банк у разі прийняття ним рішення про виплату дивідендів акціонерам?

- а) Дт 3631 Кт 1001;
- б) Дт 5040 Кт 5003;
- в) Дт 5040 Кт 3631;
- г) ніякі.

12. Інформація про зміни у власному капіталі банку розкривається у:

- а) звіті «Баланс»;
- б) звіті про фінансові результати;
- в) звіті про власний капітал;
- г) примітках до річної фінансової звітності.

13. У якому розділі звіту про рух грошових коштів наводиться інформація про власний капітал банку?

- а) «Грошові кошти від операційної діяльності»;
- б) «Грошові кошти від інвестиційної діяльності»;
- в) «Грошові кошти від фінансової діяльності»;
- г) «Вплив змін обмінного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти».

ТЕМА 3 ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ БАНКУ

Задача 1.

Упродовж дня в касу банку поступали готівкові кошти від таких фізичних і юридичних осіб:

- 1) підприємства «Глобус» 1200 грн. для зарахування на поточний рахунок;
- 2) фізичної особи Романюк О.П. 5000 доларів США для зарахування на депозитний рахунок (термін депозиту — 6 місяців);
- 3) працівника банку Козлова М.Р. 45 грн. невикористаного отриманого раніше авансу на господарські потреби;
- 4) фірми «Пелікан» 50 грн. за відкриття поточного рахунку в даному банку;
- 5) фізичної особи Дунця Б.Д. комунальні платежі у сумі 158 грн. з дорученням подальшого перерахування за призначенням;
- 6) фізичної особи Абрамовича С.Б. 800 грн. для їх переказу (без відкриття рахунку) іншій фізичній особі, що має рахунок в іншому банку.

Необхідно:

- 1. Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище прибутковими касовими операціями.
- 2. Вказати за якими прибутковими касовими документами було прийнято готівку в касу банку за кожною операцією.

Задача 2.

За день касою банку були проведені такі видаткові касові операції:

- 1) видано 850 грн. з поточного рахунку підприємства «Пломба» на службове відрядження його працівника;

2) повернено 20000 грн. фізичній особі Мурашко О.Л. за короткостроковим депозитом; 3) видано аванс у сумі 1400 грн. працівнику банку на відрядження.

4) видано готівку у сумі 600 євро з поточного рахунку фізичної особи Білякової Л.Т.

Необхідно:

1) Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище видатковими касовими операціями.

2) Назвати за якими видатковими касовими документами було видано готівку з каси банку за кожною операцією.

Задача 3.

Упродовж дня банком були проведені наступні касові операції:

1) отримано від фізичної особи 3000 грн. для зарахування на депозитний рахунок (термін депозиту — 14 місяців);

2) виплачено 160 грн. заборгованості за відрядженням банківському працівникові;

3) видано підприємству 900 грн. з його поточного рахунку;

4) прийнято від населення комунальних платежів з дорученням подальшого перерахування за призначенням на загальну суму 2320 грн.;

5) виплачено переказ фізичній особі у сумі 1000 грн. без відкриття банківського рахунку.

Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними касовими операціями.

2. Відкрити Т-рахунок до рахунку 1001 «Банкноти та монети в касі банку», відобразити на ньому обороти та вивести кінцеве сальдо. Початкове сальдо на рахунку 1001 становило 200000 грн.

Задача 4.

«Приватбанк» перерахував 150000 грн. територіальному управлінню НБУ за готівку. Інkasатори територіального управління НБУ доставили готівку у сумі 150000 грн. в касу «Приватбанку».

Необхідно: скласти бухгалтерські проведення за операцією з підкріплення «Приватбанку» готівкою.

Задача 5.

З інkasаторських сумок на рахунки клієнтів зараховано проінkasовану грошову виручку:

- підприємства «Новація» — 10 000 грн.;
- ресторану «Україна» — 7000 грн.;
- магазину «Зайченятко» — 15000 грн.

У процесі перерахунку, було встановлено, що фактична сума готівки підприємства «Новація» становила 10 000 грн., ресторану «Україна» — 7050 грн., магазину «Зайченятко» — 14900 грн.

Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними операціями з інкасації коштів у клієнтів банку.

2. Відкрити Т-рахунки до усіх задіяних в операціях рахунків, відобразити на них обороти та вивести кінцеве сальдо по кожному рахунку. Початкове сальдо на рахунку 1001 «Банкноти та монети в касі банку» становило 850000 грн., а на інших рахунках — 0 грн.

Задача 6.

На кореспондентський рахунок банку «Хрещатик» поступила попередня оплата у сумі 200 000 грн. за продану готівку «Сведбанку». Касою банку «Хрещатик» було видано 200 000 грн., які були успішно доставлені «Сведбанку».

Необхідно:

Відобразити операцію з підкріплення банку готівкою на рахунках бухгалтерського обліку в обох банках, за умови, що готівка була доставлена в «Сведбанк»:

- а) інкасаторами «Сведбанку»;
- б) інкасаторами банку «Хрещатик».

Задача 7.

9.04.2014 р. банк придбав в НБУ на умовах попередньої оплати 25 ювілейних золотих монет «Ластівчине гніздо» номіналом 50 гривень за ціною 7400 грн. за монету.

10.04.2014 р. банк отримав придбані в НБУ ювілейні монети.

20.04. 2014 р. банк реалізував за готівку 1 монету за ціною 7490 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за даними операціями.

Задача 8.

10.03.2014 р. банк отримав від НБУ 10 золотих монет «Острозька Біблія» номіналом 100 гривень на реалізацію без попередньої оплати за ціною 15000 грн. за монету.

Упродовж березня банк реалізував за готівку 3 монети «Острозька Біблія» за ціною 15100 грн. за монету та перерахував НБУ кошти за продані 3 монети у сумі 45000 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за даними операціями.

Задача 9.

Упродовж дня банком «Форум» були проведені такі операції:

1) перераховано 2000 грн. з поточного рахунку фізичної особи Прокопенко В.Ю. на користь підприємства «Сантехніка», що має рахунок у «Сведбанку».

2) перераховано 8500 грн. з поточного рахунку фірми «Прогрес» підприємству «Яструб», що обслуговується в «Укрсоцбанку»;

3) перераховано 1100 грн., що були внесені в касу банку фізичною особою Льодяник У. Д. на користь Шаповалова Р.З., що має рахунок у банку «Правекс». Комісійні банку за переказ коштів становлять 0,1 % від суми переказу.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за операціями в усіх банках, за умови, що міжбанківські розрахунки здійснюються:

- а) через систему електронних платежів (СЕП) НБУ;
- б) через прями кореспондентські рахунки.

Задача 10.

Тернопільська філія банку «Форум» на основі платіжного доручення підприємства «Захід» перерахувала кошти у сумі 5200 грн. підприємству «Снек», що обслуговується у Хмельницькій філії «Укрсоцбанку».

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за даною операцією у всіх задіяних банківських установах, за умови, що міжбанківські розрахунки здійснюються через систему електронних платежів (СЕП) НБУ, а банк «Форум» і «Укрсоцбанк» працюють за третьою моделлю обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку.

Запитання для перевірки знань

1. Що відноситься до складу грошових коштів банку?
2. Дайте визначення еквівалентів грошових коштів і наведіть їх види.
3. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується організація проведення та методика обліку банківських операцій з готівковими коштами?
4. Які види кас можуть входити у структуру операційної каси банку?
5. Коли мають відображатися в бухгалтерському обліку банку касові операції, що виконані в операційний час та післяопераційний час?
6. За рахунками яких класів Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України обліковуються:
  - а) банкноти та монети в касі банку;
  - б) банкноти та монети в програмно-технічних комплексах самообслуговування;
  - в) пам'ятні та ювілейні монети, що мають гривневий номінал і виконують функцію засобу платежу;
  - г) зразки банкнот національної валюти, отримані від НБУ;
  - д) виявлені надлишки готівки під час проведення ревізії каси банку?
7. За якими документами здійснюється приймання готівки національної валюти від клієнтів через каси банків?
8. За якими документами здійснюється видача клієнтам через каси банків готівки національної валюти?
9. Наведіть приклади бухгалтерських проведеннь за прибутковими та видатковими касовими операціями.

10. Висвітліть механізм проведення інкасації коштів у клієнтів банку.
11. Якими бухгалтерськими проводками супроводжується зарахування проінкасованої грошової виручки на поточні рахунки суб'єктів господарювання та її оприбуткування до операційної каси банку?
12. Як здійснюється підкріплення операційної каси банку готівкою?
13. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції з підкріплення?
14. Які бухгалтерські проводки виконує банк у випадку виявлення недостачі готівки в операційній касі?
15. Дайте визначення кореспондентських відносин та кореспондентських рахунків.
16. Якими законодавчими та нормативно-правовими актами України регламентуються питання, пов'язані з проведенням міжбанківських розрахунків?
17. Які обов'язкові реквізити має містити міжбанківський електронний розрахунковий документ?
18. Висвітліть механізм функціонування СЕП НБУ у файловому режимі та режимі реального часу.
19. Які рахунки використовуються в бухгалтерському обліку банку для відображення операцій, що здійснюються через СЕП НБУ?
20. Наведіть приклади бухгалтерських проведення за типовими операціями, що здійснюються за кореспондентським рахунком банку в НБУ.
21. З якою метою і в якому випадку створюється внутрішньобанківська міжфілійна платіжна система (ВМПС)?
22. За якими бухгалтерськими рахунками відображаються міжбанківські операції, що здійснюються через ВМПС?
23. Які рахунки використовуються в бухгалтерському обліку банку для відображення операцій, що здійснюються через прямі кореспондентські рахунки?
24. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції, що здійснюються за кореспондентськими рахунками банків-нерезидентів у гривнях?
25. Як відображаються в обліку банку операції з нарахування процентних доходів і витрат за залишками коштів, що знаходяться на кореспондентських рахунках?
26. Якими бухгалтерськими записами супроводжуються операції з формування (збільшення) та сторнування (зменшення) спеціальних резервів за коштами, розміщеними на кореспондентських рахунках в інших банках?
27. У якій примітці до річної фінансової звітності банку розкривається інформація про грошові кошти та їх еквіваленти?

Тести

1. До складу грошових коштів банків не відносяться:

а) кошти на кореспондентських рахунках в інших банках;

б) банкноти в іноземній валюті, що знаходяться в касі банку та обмінних пунктах;

в) строкові депозити в інших банках з початковим строком погашення до 90 днів;

г) дорожні чеки.

2. За яким документом банки приймають готівку від юридичних осіб для її зарахування на їхні власні поточні рахунки?

а) рахунком на сплату платежів;

б) прибутковим касовим ордером;

в) грошовим чеком;

г) заявою на переказ готівки.

3. За яким документом банки видають готівку фізичним особам з їх власних поточних рахунків?

а) рахунком на сплату платежів;

б) видатковим касовим ордером;

в) грошовим чеком;

г) заявою на переказ готівки.

4. Коли мають відобразитися в бухгалтерському обліку банку виконані в післяопераційний час касові операції:

а) не пізніше наступного операційного дня;

б) в цей самий тиждень;

в) в цей самий день.

5. За якими рахунками обліковуються зразки банкнот національної валюти, отриманих банками від територіальних управлінь НБУ?

а) 1001 «Банкноти та монети в касі банку»;

б) 1005 «Банкноти та монети, інкасовані до перерахування»;

в) 9819 «Інші цінності і документи»;

г) зразки банкнот в обліку не відображаються.

6. Які дії виконує інкасатор-збирач, приймаючи сумки з виторгом від клієнта?

а) перевіряє справність сумки;

б) перевіряє правильність опломбування сумки;

в) перераховує гроші, що знаходяться в сумці;

г) перевіряє відповідність суми виторгу, зазначеної в явочній картці, записам у накладній і копії супровідної відомості.

7. Бухгалтерський запис Дт 1005 Кт 2600 означає:

а) зарахування інкасованої грошової виручки після її перерахування на рахунок клієнта;

б) зарахування інкасованої грошової виручки до її перерахування на рахунок клієнта;

в) зарахування виявленого надлишку грошової виручки на рахунок клієнта;

г) списання з рахунку клієнта виявленої недостачі грошової виручки.

8. Бухгалтерський запис Дт 1001 Кт 1811 означає:

а) попереднє перерахування банком коштів за готівку територіальному управлінню НБУ;

б) отримання банком готівки від іншого банку на умовах післяоплати;
в) поступлення коштів на коррахунок банку за здану готівку в територіальне управління НБУ;

г) отримання банком готівки через інкасаторів територіальних управлінь НБУ і оприбуткування її в касу банку.

9. Бухгалтерське проведення Дт 9819 Кт 9910 означає:

а) банк отримав пам'ятні монети від НБУ, за які він заплатив наперед;

б) банк отримав пам'ятні монети від НБУ на реалізацію без попередньої оплати;

в) банк перерахував НБУ кошти за придбані в нього пам'ятні монети;

г) банк отримав від клієнта гроші за продані йому пам'ятні монети;

10. Бухгалтерське проведення Дт 1819 Кт 1200 означає:

а) банк отримав пам'ятні монети від НБУ, за які він заплатив наперед;

б) банк отримав від клієнта гроші за продані йому пам'ятні монети;

в) банк перерахував НБУ кошти за придбані в нього пам'ятні монети;

г) банк перерахував НБУ кошти за реалізовані пам'ятні монети, які були отримані банком на реалізацію без попередньої оплати.

11. Бухгалтерський запис Дт 3901 Кт 2600 означає:

а) філія банку списала кошти з свого кореспондентського рахунку і перерахувала їх в головний офіс свого банку;

б) банк списав кошти з кореспондентського рахунку філії і зарахував їх своєму клієнту;

в) на кореспондентський рахунок філії поступили кошти з іншого банку;

г) банк списав кошти з рахунку клієнта і зарахував їх на кореспондентський рахунок своєї філії.

12. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується операція з перерахування гривень на кореспондентський рахунок банку нерезидента за дорученням клієнта?

а) Дт 2600 Кт 1600;

б) Дт 1600 Кт 2603;

в) Дт 2600 Кт 1919;

г) Дт 1919 Кт 1600.

13. Бухгалтерський запис Дт 1600 Кт 2620 означає:

а) на коррахунок банку поступили кошти для фізичної особи;

б) банк списав кошти з рахунку клієнта і перерахував їх банку-кореспонденту;

в) за дорученням фізичної особи банк перерахував кошти з її рахунку в інший банк;

г) за дорученням банку-кореспондента банк списав кошти з його коррахунку і зарахував їх своєму клієнту.

14. Бухгалтерське проведення Дт 1500 Кт 3901 означає:

а) на кореспондентський рахунок банку поступили кошти для клієнта, що обслуговується у філії;

б) банк списав кошти з кореспондентського рахунку філії і перерахував їх банку-кореспонденту;

в) на кореспондентський рахунок філії поступили кошти з іншого банку;
г) філія банку списала кошти з свого кореспондентського рахунку і перерахувала їх в головний офіс свого банку.

15. Якими проводками супроводжується операція з формування банком резервів в іноземній валюті за коштами, розміщеними на кореспондентських рахунках в інших банках?

- а) Дт 1592 Кт 7701;
- б) Дт 7701 Кт 1592;
- в) Дт 7701 Кт 3801;
- г) Дт 3800 Кт 1592.

16. Бухгалтерське проведення Дт 7010 Кт 1608 означає:

- а) банк нарахував відсотки за коштами, що знаходяться на кореспондентських рахунках «лоро»;
- б) банк нарахував відсотки за коштами, що знаходяться на кореспондентських рахунках «ностро»;
- в) банк сплатив нараховані проценти за коштами, що знаходяться на кореспондентських рахунках;
- г) банк отримав нараховані проценти за коштами, що знаходяться на кореспондентських рахунках.

ТЕМА 4

ОБЛІК ДЕПОЗИТІВ ТА ІНШИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Задача 1.

12.01.2014 р. фізична особа внесла в касу банку 35000 грн. на депозитний рахунок строком на 13 місяців. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою і становить 20% річних. Банк нараховує відсотки в кожний останній робочий день місяця. Метод обрахування кількості днів при розрахунку відсотків — 30/360. Проценти за депозитом виплачуються щомісячно.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за такими операціями з строковими коштами фізичної особи:

- 1) зарахування коштів на депозитний рахунок 12.01.2014 р.;
- 2) нарахування процентів за депозитом 31.01.2014 р.;
- 3) виплата процентів з каси банку 5.02.2014 р.
- 4) повернення депозиту у термін, передбачений депозитним договором разом з нарахованими за останній місяць процентами 13.02.2015 р.

Задача 2.

2.02.2014 р. підприємство уклало з банком «Аваль» депозитний договір на суму 140 000 грн. строком на 90 днів під 18% річних із виплатою відсотків в кінці терміну депозиту. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою. Вкладник перераховує кошти на депозитний рахунок з

поточного рахунку, відкритого в цьому ж банку. Банк нараховує відсотки, використовуючи метод визначення кількості днів — факт/факт. Після закінчення дії депозитної угоди, сума депозиту та відсотки зараховуються підприємству на його поточний рахунок.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за такими операціями з строковими коштами підприємства:

- 1) зарахування коштів на депозитний рахунок 2.02.2014 р.;
- 2) нарахування відсотків за депозитом в останній день кожного місяця упродовж дії депозитного договору та на дату повернення депозиту;
- 3) повернення депозиту та виплата відсотків за депозитом згідно з умовами договору.

Задача 3.

1.04.2014 р. фізична особа уклала з банком депозитний договір на суму 5000 євро терміном 60 днів. Вкладник перераховує кошти на депозитний рахунок з поточного рахунку, відкритого в цьому ж банку. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою і становить 10% річних. Проценти виплачується вкладнику щомісячно. Метод обрахування кількості днів при розрахунку процентів — факт/360. Після закінчення дії депозитної угоди, сума депозиту зараховуються на поточний рахунок фізичної особи.

Необхідно:

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наступні операції:

- 1) зарахування коштів на депозитний рахунок;
- 2) нарахування відсотків за депозитом 30.04.2014 р., враховуючи, що офіційний курс гривні до євро в цей день становив 10,21482 EUR/UAH;
- 3) зарахування нарахованих процентів на поточний рахунок 1.05.2014 р.;
- 4) нарахування відсотків за депозитом 31.05.2009 р., враховуючи, що офіційний курс гривні до євро в цей день становив 10,566609 EUR/UAH;
- 5) повернення депозиту та нарахованих процентів за травень на поточний рахунок вкладника 1.06.2014 р.

Задача 4.

30.01.2014 р. фізична особа внесла в касу банку 60000 грн. на депозитний рахунок строком на 12 місяців. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою і становить 23% річних. Банк нараховує відсотки в кожний останній робочий день місяця. Метод обрахування кількості днів при розрахунку відсотків — 30/360. Проценти за депозитом виплачуються в кінці терміну депозиту. У разі дострокового розірвання депозитного договору процентна ставка за депозитом становить 5% річних. 1.05.2014 р. фізична особа подала в банк заяву про дострокове повернення депозиту. 15.05.2014 р. банк повернув фізичній особі депозит і виплатив відсотки за зниженою ставкою.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки та зробити необхідні розрахунки за такими операціями з строковими коштами фізичної особи:

- 1) зарахування коштів на депозитний рахунок 30.01.2014 р.;
- 2) нарахування процентів за депозитом 28.02.2014р., 31.03.2014р., 30.04.2014р.;
- 3) перерахування банком процентів за депозитом за зниженою ставкою та повернення депозиту разом з відсотками 15.05.2014 р.

Задача 5.

1.07.2014 р. банк продав за готівку фізичній особі ощадний (депозитний) сертифікат за номінальною вартістю 150000 грн. терміном погашення 12 місяців. Номінальна процентна ставка за депозитним сертифікатом становить 20% річних та виплачується на дату погашення сертифіката. При розрахунку кількості днів використовується метод 30/360.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за такими операціями з депозитним сертифікатом:

- 1) продаж сертифіката за номінальною вартістю 1.07.2014 р.;
- 2) нарахування процентів за сертифікатом 31.07.2014 р.;
- 3) погашення сертифіката та виплата нарахованих за рік процентів 2.07.2014 р.

Запитання для перевірки знань

1. Дайте визначення вкладу (депозиту), яке наводиться в банківському законодавстві України.
2. За якими ознаками і на які види класифікуються банківські вклади (депозити)?
3. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням, оцінкою та розкриттям інформації про фінансові зобов'язання?
4. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентуються питання, пов'язані з проведенням депозитних операцій та їх відображенням у бухгалтерському обліку банків України?
5. За якою вартістю українські банки мають оцінювати вклади (депозити) під час первісного визнання та після первісного визнання?
6. У чому полягає суть методу ефективної ставки відсотка?
7. Що таке амортизована собівартість фінансового зобов'язання?
8. В яких випадках банк припиняє визнання в балансі фінансового зобов'язання?
9. У чому полягає особливість обліку вкладів (депозитів), залучених банком в іноземній валюті?
10. На яких банківських рахунках зберігаються кошти клієнтів на вимогу?
11. Дайте характеристику бухгалтерських рахунків на яких в банку обліковуються кошти на вимогу клієнтів.

12. Якими бухгалтерськими проводками відображається нарахування і сплата банком процентних витрат в національній та іноземній валюті за коштами на вимогу клієнтів?
13. За якими рахунками відображаються в бухгалтерському обліку банку строкові кошти клієнтів?
14. Що має визнавати банк в бухгалтерському обліку, якщо під час первісного визнання він залучає кошти на вклад за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова?
15. Якими бухгалтерськими проводками відображається нарахування і сплата банком процентних витрат в національній та іноземній валюті за строковими коштами клієнтів?
16. Якими бухгалтерськими записами супроводжується амортизація дисконту (премії) за строковими коштами клієнтів?
17. Якими бухгалтерськими записами відображаються операції з повернення вкладнику депозиту у визначений договором строк?
18. Які бухгалтерські проводки виконує банк у разі дострокового повернення депозиту вкладнику?
19. За якими рахунками відображаються в бухгалтерському обліку банку операції з продовження строку дії (продлонгації) вкладних (депозитних) договорів?
20. Які види ощадних (депозитних) сертифікатів дозволено випускати українським банкам?
21. За рахунками якого класу Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України обліковуються кошти, залучені банком шляхом випуску ощадних (депозитних) сертифікатів?
22. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції з розміщення банком ощадних (депозитних) сертифікатів за: а) номіналом; б) з дисконтом; в) з премією?
23. Якими бухгалтерськими проводками супроводжується нарахування і сплата банком процентних витрат в національній та іноземній валюті за ощадними (депозитними) сертифікатами?
24. Які бухгалтерські проводки виконує банк у разі погашення ощадних (депозитних) сертифікатів?
25. У яких статтях звіту «Баланс» та звіту про рух грошових коштів розкривається інформація про вклади (депозити) клієнтів та кошти, залучені за ощадними (депозитними) сертифікатами?
26. У яких примітках до фінансової звітності банку розкривається інформація про вклади (депозити) клієнтів та кошти, залучені за ощадними (депозитними) сертифікатами?

Тести

1. Згідно з класифікацією, що наводиться у МСФЗ, до якої категорії фінансових інструментів відносяться залучені вклади (депозити)?
- а) фінансові активи;

- б) фінансові зобов'язання;
- в) похідні інструменти;
- г) інструменти власного капіталу.

2. Згідно з «Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України», за якою вартістю банк має оцінювати залучені вклади (депозити) під час первісного визнання?

- а) амортизованою собівартістю;
- б) первісною вартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) чистою вартістю реалізації.

3. Згідно з «Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України», за яким методом банк повинен оцінювати вклади (депозити) після їх первісного визнання?

- а) повної консолідації;
- б) участі в капіталі;
- в) ефективної ставки відсотка;
- г) прямолінійним.

4. Згідно з «Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України», в яких випадках банк припиняє визнання в балансі залученого вкладу (депозиту)?

- а) якщо депозит повернено вкладнику у термін, передбачений депозитним договором;
- б) якщо депозит достроково повернено вкладнику на його вимогу;
- в) якщо закінчився строк, установлений депозитним договором;
- г) у всіх зазначених вище випадках.

5. Згідно з «Правилами бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України», як часто банки повинні нараховувати процентні витрати та здійснювати амортизацію дисконту (премії) за залученими вкладками (депозитами)?

- а) кожного дня;
- б) на дату балансу;
- в) не рідше одного разу на місяць;
- г) не рідше одного разу в квартал.

6. Якою бухгалтерською проводкою відображається операція із залучення банком коштів суб'єкта господарювання на депозитний рахунок терміном 3 місяці?

- а) Дт 1001 Кт 2610;
- б) Дт 1001 Кт 2615;
- в) Дт 2600 Кт 2610;
- г) Дт 2610 Кт 2600.

7. Бухгалтерське проведення Дт 7040 Кт 2628 означає:

- а) банк сплатив фізичній особі нараховані проценти за коштами на вимогу;

- б) банк нарахував процентні витрати за коштами на вимогу фізичної особи;
- в) банк нарахував процентні витрати за строковими коштами фізичної особи;
- г) банк сплатив фізичній особі нараховані проценти за строковими коштами.

8. *За яким рахунком відображається в обліку банку різниця між номінальною вартістю залученого депозиту та його справедливою вартістю у разі залучення депозиту за ставкою, яка вища ніж ринкова?*

- а) 2616;
- б) 2636;
- в) 6398;
- г) 7398.

9. *Якою бухгалтерською проводкою відображається сплата банком нарахованих процентів в національній валюті за довгостроковим депозитом суб'єкта господарювання?*

- а) Дт 2600 Кт 2615;
- б) Дт 2618 Кт 1001;
- в) Дт 2618 Кт 2600;
- г) Дт 2618 Кт 7021.

10. *За яким рахунком в бухгалтерському обліку банку відображаються бланки ощадних (депозитних) сертифікатів?*

- а) 3320;
- б) 3330;
- в) 9820;
- г) 9812.

11. *Бухгалтерське проведення Дт 9910 Кт 9820 означає:*

- а) банк придбав бланки ощадних (депозитних) сертифікатів;
- б) банк видав під звіт бланки ощадних (депозитних) сертифікатів;
- в) банк погасив емітований ним ощадний (депозитний) сертифікат;
- г) банк реалізував емітований ним ощадний (депозитний) сертифікат.

12. *Бухгалтерське проведення Дт 1001 Кт 3320 означає:*

- а) банк продав фізичній особі короткостроковий ощадний (депозитний) сертифікат;
- б) банк продав суб'єкту господарювання короткостроковий ощадний (депозитний) сертифікат;
- в) банк погасив короткостроковий ощадний (депозитний) сертифікат, що був проданий фізичній особі;
- г) банк погасив короткостроковий ощадний (депозитний) сертифікат, що був проданий суб'єкту господарювання.

13. *Якою бухгалтерською проводкою відображається амортизація премії за коштами в національній валюті, залученими за довгостроковим ощадним (депозитним) сертифікатом?*

- а) Дт 7053 Кт 3338;
- б) Дт 7053 Кт 3336;
- в) Дт 3337 Кт 7053;

г) Дт 7053 Кт 3337.

14. Якою бухгалтерською проводкою відображається сплата банком суб'єкту господарювання нарахованих в іноземній валюті процентів за короткостроковим ощадним (депозитним) сертифікатом?

а) Дт 7052 Кт 3801;

б) Дт 3328 Кт 1001;

в) Дт 3328 Кт 2600;

г) Дт 3328 Кт 3800.

15. Які з наведених нижче рахунків підлягають переоцінці у разі зміни офіційних курсів гривні до іноземних валют?

а) рахунки з обліку залучених вкладів (депозитів) на вимогу в іноземній валюті;

б) рахунки з обліку нарахованих витрат за вкладями (депозитами) на вимогу в іноземній валюті;

в) рахунки з обліку залучених строкових вкладів (депозитів) в іноземній валюті;

г) усі зазначені вище рахунки.

ТЕМА 5.

ОБЛІК КРЕДИТНИХ АКТИВІВ ТА ПОЗАБАЛАНСОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ КРЕДИТНОГО ХАРАКТЕРУ

Задача 1.

24.03.2014 р. банк видав кредит підприємству у поточну діяльність на таких умовах: сума кредиту: 300000 грн.; термін користування кредитом: 6 місяців; процентна ставка за кредитом: 25% річних; метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: факт/факт; одноразова комісія за видачу кредиту — 1,5% від суми кредиту; проценти за кредитом сплачуються щомісяця з 1 до 7 числа місяця, наступного за звітним; застава: нерухоме майно нежитлового призначення, що оцінюється у 555000 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за кредитною операцією, зокрема:

1) надання клієнтом застави, як забезпечення кредиту;

2) надання банком підприємству кредиту;

3) нарахування банком відсотків і амортизацію дисконту за кредитом 31.03.2014 р.;

4) формування банком резерву у розмірі 1% від суми наданого кредиту;

5) сплату клієнтом 5.04.2014 р. нарахованих відсотків за березень;

6) повернення клієнтом кредиту у термін, передбачений кредитною угодою;

7) списання суми застави;

8) розформування резерву за кредитом.

Задача 2.

12.01.2014 р. банк видав споживчий кредит фізичній особі на таких умовах:
 сума кредиту: 150000 грн. (зараховується на поточний рахунок фізичної особи, відкритому в цьому банку); термін користування кредитом: 1,5 роки;
 щомісячна комісія за обслуговування кредитної заборгованості: 1% від первинної суми кредиту; процентна ставка за кредитом: 26% річних; метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: 30/360; дата сплати відсотків за кредитом: щомісяця з 1 до 7 числа місяця, наступного за звітним;
 застава: нерухоме майно житлового призначення, що оцінюється у 250000 грн.

Необхідно:

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку банку такі операції:

- 1) отримання банком застави, як забезпечення наданого кредиту;
- 2) зарахування банком суми кредиту на поточний рахунок фізичної особи, відкритому в цьому банку;
- 3) нарахування банком відсотків і комісійних за кредитом 31.01.2014 р.;
- 4) сплату клієнтом нарахованих відсотків і комісійних за січень 3.02.2014 р.;
- 5) нарахування банком відсотків і комісійних за кредитом 28.02.2014 р.;
- 6) 8.02.2014р. визнання банком нарахованих відсотків і комісійних за лютий 2014 р. простроченими;
- 7) 13.02.2014 р. сплату клієнтом нарахованих відсотків і комісійних за лютий 2009 р.;
- 8) продовження терміну кредиту ще на 6 місяців.

Задача 3.

19.01.2014 р. банк уклав з своїм клієнтом — суб'єктом підприємницької діяльності Кучеренко О.В. договір про надання кредиту овердрафт на суму до 50000 грн. Максимальний термін користування коштами за овердрафтом становить 30 днів. Кредит надається без застави. Процентна ставка за користування овердрафтом становить 24% річних. Метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: факт/факт.

30.01.2014р. Кучеренко О.В. подав в банк платіжне доручення на перерахування 45000 грн. підприємству, яке обслуговується в іншому банку. При цьому на поточному рахунку Кучеренко О.В. було лише 37000 грн.

25.02.2014 р. від банку_кореспондента поступило 12000 грн. на користь Кучеренко О.В. Банк погасив заборгованість Кучеренко О.В за кредитом овердрафт та нараховані відсотки.

Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проводки за операціями по кредиту овердрафт, зокрема:
  - а) виникнення в банку зобов'язання за кредитом овердрафт;
  - б) оплата банком платіжного доручення за рахунок кредиту овердрафт;
  - в) нарахування відсотків за користування кредитом;

г) погашення заборгованості за кредитом овердрафт та нарахованих відсотків;

2. Визначити залишок коштів на рахунку Кучеренко О.В на кінець дня 25.02.2014 р.

Задача 4.

2.02.2014 р. банк уклав з підприємством договір про невідновлювальну кредитну лінію на суму 80 000 грн. терміном 1 рік. Процентна ставка за користування кредитною лінією становить 27% річних. Метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: 30/360. Проценти сплачуються щомісяця з 1 до 5 числа місяця, наступного за звітним. Разова комісія при використанні кредиту становить 0,7% від суми отриманого кредиту.

10.02.2014 р. відповідно до угоди про кредитну лінію банк надав підприємству кредит у поточну діяльність у сумі 30 000 грн. шляхом зарахування коштів на поточний рахунок підприємства і стягнув разову комісію у розмірі 0,7% від суми.

27.02.2014 р. банк нарахував відсотки за наданим підприємству кредитом.

3.03.2014 р. підприємство сплатило нараховані банком відсотки.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями.

Задача 5.

15.05.2014 р. банк уклав з фірмою «Теплолюкс» факторингову угоду на суму 200000 грн.

20.05.2014 р. фірма «Теплолюкс» подала в банк відповідні документи, що підтверджують продаж товарів підприємству «Єврокомфорт» з відстроченням платежу на загальну суму 120 000 грн. Банк перерахував клієнту на поточний рахунок 108 000 грн.

8.06.2014 р. на коррахунок банку поступили кошти від підприємства «Єврокомфорт» у сумі 120 000 грн. Банк погасив заборгованість за факторинговою операцією (з врахування процентів та комісійних), а решту суми зарахував на поточний рахунок фірми «Теплолюкс».

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями, врахувавши, що процентна ставка за факторингом становить 23 % річних від суми фактично наданих коштів, а комісійні за перевірку документів — 1 % від суми документів.

Запитання для перевірки знань

1. Які операції вважаються кредитними згідно з чинним банківським законодавством України?

2. За якими ознаками і на які види класифікуються банківські кредити?

3. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням, оцінкою та розкриттям інформації про кредитні операції?

4. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується методика бухгалтерського обліку кредитних операцій банків України?

5. Проведіть порівняльний аналіз вимог МСФЗ та нормативно-правових актів НБУ щодо методологічних засад відображення в обліку інформації про кредити.

6. За якою вартістю вітчизняні банки відображають в обліку надані кредити під час первісного визнання та після первісного визнання?

7. За яким методом здійснюється нарахування процентних доходів за наданими банком кредитами?

8. В яких випадках і як часто банк має визнавати зменшення корисності наданих кредитів?

9. Коли банк припиняє визнання наданого кредиту?

10. За рахунками яких класів Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України обліковуються: а) зобов'язання з кредитування; б) надані кредити клієнтам; в) отримане від клієнтів забезпечення наданих кредитів; г) сформовані спеціальні резерви за наданими клієнтам кредитами; д) процентні та комісійні доходи від кредитних операцій?

11. Як в бухгалтерському обліку банку відображається операція з продовження строку дії (продлонгації) кредитних договорів?

12. Чим відрізняється методика обліку кредитів у національній валюті від методики обліку кредитів в іноземній валюті?

13. Якими бухгалтерськими проводками відображається виникнення в банку зобов'язання з кредитування та його виконання?

14. За якими рахунками відображаються в бухгалтерському обліку банку отримані авансом проценти або сплачені клієнтом комісії, що є невід'ємною частиною кредиту?

15. Що потрібно визнавати банку в бухгалтерському обліку, якщо під час первісного визнання він визначає вартість кредиту за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова?

16. Якими бухгалтерськими проводками відображається нарахування банком процентних доходів за наданими клієнтам кредитами?

17. Як відображається в бухгалтерському обліку банку не сплачена позичальником (боржником) у визначений договором строк: а) сума заборгованості за кредитом; б) нараховані проценти за кредитом; в) нараховані комісійні за кредитом?

18. Якими бухгалтерськими записами супроводжується визнання банком заборгованості за кредитними операціями безнадійною щодо отримання?

19. Якими бухгалтерськими записами відображається формування банком резервів за наданими клієнтам кредитами в національній та іноземній валюті?

20. Що таке кредитна лінія і як відображається в бухгалтерському обліку укладення договору з клієнтом про відкриття кредитної лінії та її використання?

21. Як відображається в бухгалтерському обліку банку надання клієнту кредиту овердрафт і його погашення?

22. Розкрийте механізм проведення факторингової операції та її відображення на рахунках бухгалтерського обліку банку-фактора.

23. Якими бухгалтерськими проводками відображається надання кредиту суб'єкту господарювання за операцією репо?

24. Висвітліть механізм проведення операції з урахування векселів і її відображення на рахунках бухгалтерського обліку банку.

25. Як відображаються в бухгалтерському обліку надані банком гарантії під час первісного визнання та після первісного визнання?

26. У яких фінансових звітах банку розкривається інформація про надані клієнтам кредити?

Тести

1. Згідно з МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» за якою вартістю слід оцінювати фінансові активи під час первісного визнання?

- а) амортизованою собівартістю;
- б) первісною вартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) чистою вартістю реалізації.

2. Згідно з «Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України», за якою вартістю банк має оцінювати кредити після первісного визнання?

- а) чистою вартістю реалізації;
- б) первісною вартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) амортизованою собівартістю.

3. За яким рахунком відображаються в обліку банку отримані від клієнта авансом комісії, що є невід'ємною частиною наданого кредиту?

- а) за відповідним рахунком з обліку наданого кредиту;
- б) за відповідним рахунком з обліку комісійних доходів;
- в) за відповідним рахунком з обліку неамортизованої премії за наданим кредитом;
- г) за відповідним рахунком з обліку неамортизованого дисконту за наданим кредитом.

4. Бухгалтерське проведення Дт 2067 Кт 2062 означає:

- а) банк видав короткостроковий кредит суб'єкту господарювання у поточну діяльність;
- б) суб'єкт господарювання повернув заборгованість за короткостроковим кредитом, що був наданий у поточну діяльність;
- в) банк визнав заборгованість за короткостроковим кредитом, що був наданий у поточну діяльність суб'єкту господарювання простроченою;
- г) банк визнав заборгованість за короткостроковим кредитом, що був наданий у поточну діяльність суб'єкту господарювання безнадійною.

5. Бухгалтерське проведення Дт 2208 Кт 6042 означає:

а) фізична особа сплатила нараховані раніше банком процентні доходи за кредитом;

б) фізична особа сплатила авансом проценти за наданим їй кредитом на поточні потреби;

в) банк нарахував процентні доходи за кредитом, наданим фізичній особі на поточні потреби;

г) банк визнав простроченими нараховані доходи за кредитом, наданим фізичній особі на поточні потреби.

6. *Якою бухгалтерською проводкою відображається амортизація дисконту за наданим кредитом в національній валюті суб'єкту господарювання в інвестиційну діяльність?*

а) Дт 2076 Кт 6027;

б) Дт 6027 Кт 2075;

в) Дт 2076 Кт 3800;

г) Дт 3801 Кт 6027.

7. *Операція з формування банком резервів в національній валюті за наданими клієнтам кредитами, що оцінюються на портфельній основі відображається в обліку такою проводкою:*

а) Дт 2400 Кт 2067;

б) Дт 2401 Кт 7702;

в) Дт 7702 Кт 2400;

г) Дт 7702 Кт 2401.

8. *Які з наведених нижче рахунків підлягають переоцінці у разі зміни офіційних курсів гривні до іноземних валют?*

а) рахунки з обліку наданих кредитів в іноземній валюті;

б) рахунки з обліку нарахованих доходів за кредитами в іноземній валюті;

в) рахунки з обліку спеціальних резервів під кредити в іноземній валюті;

г) усі зазначені вище рахунки.

9. *Які з наведених нижче банківських операцій супроводжуються бухгалтерським проведенням Дт 9129 Кт 9900?*

а) банк уклав з клієнтом договір про кредитну лінію;

б) банк уклав з клієнтом договір про надання кредиту овердрафт;

в) банк уклав з клієнтом факторингову угоду;

г) банк уклав з клієнтом договір про врахування векселів;

д) усі зазначені вище операції.

10. *За яким рахунком відображаються в обліку банку надані кредити овердрафт суб'єктам господарювання?*

а) 9129;

б) 2062;

в) 2072;

г) 2600.

11. *Бухгалтерське проведення Дт 9800 Кт 9910 означає:*

а) банк уклав з клієнтом факторингову угоду;

б) банк-фактор сплатив клієнту кошти за факторинговою угодою;

в) банк-фактор отримав від клієнта розрахункові документи;

г) банк-фактор списав оплачені боржником розрахункові документи за факторинговою операцією.

12. Бухгалтерське проведення Дт 2400 Кт 2207 означає:

а) банк сформував резерв за наданим фізичній особі кредитом;

б) банк зменшив розмір сформованого резерву за кредитом, наданим фізичній особі;

в) у зв'язку з погашенням фізичною особою простроченої заборгованості за кредитом, банк розформував резерв;

г) банк списав за рахунок спеціального резерву безнадійну заборгованість за кредитом, наданим фізичній особі.

13. За яким рахунком відображаються в обліку банку враховані векселі?

а) 2020;

б) 2220;

в) 9129;

г) 9819.

14. Згідно з «Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України», за якою вартістю і в якій сумі банк-гарант відображає надані гарантії під час первісного визнання?

а) як актив за справедливою вартістю у сумі наданої гарантії;

б) як зобов'язання за справедливою вартістю у сумі наданої гарантії;

в) як зобов'язання за справедливою вартістю у сумі отриманих комісій;

г) як актив за справедливою вартістю у сумі отриманих комісій.

15. Бухгалтерське проведення Дт 3648 Кт 6118 означає:

а) банк-гарант виконав зобов'язання за наданою гарантією;

б) банк-гарант отримав від клієнта комісійну винагороду за надану гарантію;

в) банк здійснив амортизацію первісно визнаного зобов'язання за наданою гарантією;

г) банк-гарант отримав відшкодування коштів, сплачених ним за наданою гарантією.

ТЕМА 6

ІНСТРУМЕНТИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ТА ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ ЗА ЦИМИ РОЗРАХУНКАМИ

Задача 1.

Упродовж дня 9.02.2014 р. банком були проведені такі операції:

1) на основі платіжного доручення підприємства «Анастасія» перераховано 3200 грн. на поточний рахунок фірми «Булочка», яка обслуговується у філії цього ж банку;

2) на користь підприємства «Вудильник» поступили кошти у сумі 5200 грн. від магазину «Морепродукти», що має рахунок у банку_кореспонденті. У

електронному розрахунковому документі зазначена дата валютування — 13.02.2014 р.;

3) списано на основі вимоги-доручення 1300 грн. з рахунку підприємства «Незабудка» і перераховано підприємству «Флора», що має рахунок в іншому банку;

4) у зв'язку з настанням дати валютування, зараховано на поточний рахунок фізичної особи Зайцева О. Б. 935 грн., що були поступили раніше від фізичної особи Феника П.С., що обслуговується в іншому банку;

5) на основі платіжної вимоги підприємства «Сир», що є клієнтом банку, списано 2600 грн. з рахунку магазину «Вибір».

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними вище операціями.

Задача 2.

Упродовж дня банком-емітентом платіжних карток були проведені такі операції:

1) списано з картрахунку фізичної особи Сомик В.С. 645 грн. і зараховано на поточний рахунок магазину «Мишеня»;

2) списано з поточного рахунку магазину «Технікус» 920 грн. і зараховано на картковий рахунок фізичної особи Полуйко П.Г. за повернений ним товар;

3) списано з картрахунку фірми «Соня» 1570 грн. і перераховано у банк-еквайр.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями.

Задача 3.

У лютому 2014 р. банком «Київ» було проведено наступні операції з розрахунковими чеками:

2.02. на основі заяви підприємства «Фішка» на видачу чекової книжки і платіжного доручення на суму 5000 грн. банк видав підприємству чекову книжку та списав з рахунку підприємства комісійні у розмірі 50 грн.;

9.02. фірма «Арахіс» подала в банк чек на суму 1300 грн., виписаний підприємством «Фішка» та три примірники реєстру чеків. Після перевірки правильності заповнення реквізитів чеку і реєстру банк списав кошти з рахунку підприємства «Фішка» та зарахував 1300 грн. фірмі «Арахіс»;

11.02. прийнято від підприємства «Українські ковбаси» два розрахункових чеки на інкасо разом з чотирма примірниками реєстру розрахункових чеків. Один чек був виписаний на суму 600 грн. фірмою «Сендвіч», яке обслуговується в «Кредит банку», а другий чек — на суму 1300 грн. рестораном «Поправляйся», який має рахунок в «Мегабанку»;

12.02. відіслано прийняті від підприємства «Українські ковбаси» два чеки на інкасо банкам — емітентам;

16.02. від «Мегабанку» поступило відшкодування коштів за чеком у сумі 1300 грн.

Банк «Київ» зарахував кошти на поточний рахунок підприємства «Українські ковбаси»;

23.02. здійснено запит в «Кредит банк» щодо неоплати чека, що був відісланий на інкасо (чекодавець фірма «Сендвіч», сума за чеком — 600 грн.);

25.02. отримано від «Кредит банку» неоплачений чек на суму 600 грн. (чекодавець фірма «Сендвіч») та повідомлення про причини його неоплати;

27.02. на підставі платіжного доручення підприємства «Кактус» повернено на його поточний рахунок невикористаний ліміт чекової книжки у сумі 185 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними вище операціями з розрахунковими чеками.

Запитання для перевірки знань

1. Дайте визначення безготівкових розрахунків.
2. Яким нормативно-правовим актом НБУ регламентується проведення безготівкових розрахунків в національній валюті в Україні?
3. На основі яких розрахункових документів банки мають право списувати кошти з рахунків клієнтів?
4. В якому випадку банки мають право зупинити видаткові операції за рахунком клієнта?
5. Протягом скількох днів з дати складання банк платника приймає до виконання платіжні доручення, вимоги-доручення, вимоги та розрахункові чеки?
6. За якими рахунками відображаються в бухгалтерському обліку банку кошти в розрахунках суб'єктів господарювання та фізичних осіб?
7. Що таке дата валютування?
8. Якими бухгалтерськими проводками відображаються операції із списання банком коштів з рахунків клієнтів — платників на основі платіжних доручень, вимог-доручень і вимог та перерахування коштів отримувачам?
9. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції із зарахування банком коштів, що надійшли з іншого банку на користь клієнта, якщо в електронному розрахунковому документі:
  - а) не вказано дати валютування;
  - б) вказано дату валютування?
10. Як здійснюється та оформляється примусове та договірне списання коштів з рахунку платника?
11. Що представляє собою розрахунковий чек і з якою метою він використовується?
12. Якими бухгалтерськими проводками відображаються операції із видачі банком клієнту чекової книжки?
13. Який строк дії чекової книжки та чека, що видається фізичній особі для одноразового розрахунку?
14. Розкрийте механізм проведення та відображення в обліку розрахунків з допомогою розрахункових чеків, за умови, що: а) чекодавець і чекодержатель

обслуговуються в одному банку; б) чекодавець і чекодержатель обслуговуються в різних банках.

15. Якими бухгалтерськими проводками відображається повернення банком чекодавцю невикористаного ліміту за чековою книжкою?

16. Що таке акредитив і які сторони приймають участь у проведенні розрахунків за акредитивами?

17. Висвітліть механізм проведення розрахунків за такими видами акредитивів: а) непокритим; б) покритим з депонуванням коштів в банку-емітенті; в) покритим з депонуванням коштів у виконуючому банку.

18. Які документи необхідно подати в банк для відкриття: а) непокритого акредитива; б) покритого акредитива?

19. Які бухгалтерські записи виконує банк-емітент у випадку відкриття: а) непокритого акредитива; б) покритого акредитива з депонуванням коштів в банку-емітенті; в) покритого акредитива з депонуванням коштів у виконуючому банку?

20. Які бухгалтерські проводки здійснює виконуючий банк, коли отримує повідомлення про відкриття: а) непокритого акредитива; б) покритого акредитива з депонуванням коштів в банку-емітенті?

21. Якими бухгалтерськими проводками супроводжується виконання виконуючим банком: а) непокритого акредитива; б) покритого акредитива з депонуванням коштів в банку-емітенті; в) покритого акредитива з депонуванням коштів у виконуючому банку?

22. Які бухгалтерські проводки виконує банк-емітент, коли отримує документи та реєстр документів за акредитивом: а) непокритим; б) покритим з депонуванням коштів в банку-емітенті; в) покритим з депонуванням коштів у виконуючому банку?

23. На які види класифікуються платіжні картки?

24. Назвіть усіх учасників платіжної системи, в якій використовуються платіжні картки.

25. Які бухгалтерські проводки виконуються у разі проведення розрахунків за придбані із застосуванням платіжної картки товари та отримані послуги: а) у банку-еквайрі, який не є банком емітентом; б) у банку-еквайрі, який одночасно є банком емітентом; в) у банку-емітенті?

Тести

1. Які з наведених нижче бланків розрахункових документів є бланками суворого обліку?

- а) платіжне доручення;
- б) платіжна вимога;
- в) заява на акредитив;
- г) чекова книжка.

2. Який розрахунковий документ банк платника приймає до виконання протягом 10 календарних днів з дня його виписки?

- а) платіжне доручення;
- б) платіжну вимога-доручення;

- в) платіжну вимога;
- г) усі зазначені вище документи.

3. *Бухгалтерське проведення Дт 2600 Кт 1200 означає:*

а) на основі платіжного доручення банк платника списав кошти з рахунку суб'єкта господарювання і перерахував їх одержувачу коштів, що обслуговується в іншому банку;

б) на основі платіжної вимоги доручення банк платника списав кошти з рахунку суб'єкта господарювання і перерахував їх одержувачу коштів, що обслуговується в іншому банку;

в) на основі платіжної вимоги банк платника списав кошти з рахунку суб'єкта господарювання і перерахував їх стягувачу, що обслуговується в іншому банку;

- г) усе зазначене вище.

4. *Яку бухгалтерську проводку виконує банк отримувача коштів на початок операційного дня, який визначений датою валютування?*

- а) Дт 1200 Кт 2600;
- б) Дт 2600 Кт 2602;
- в) Дт 2602 Кт 1200;
- г) Дт 2602 Кт 2600.

5. *Якими бухгалтерськими проводками відображається видача банком клієнту чекової книжки?*

- а) Дт 9821 Кт 9910;
- б) Дт 2600 Кт 2602;
- в) Дт 9910 Кт 9821;
- г) Дт 2602 Кт 2600.

6. *Який строк дії чекової книжки?*

- а) 3 місяці;
- б) 6 місяців;
- в) 1 рік;
- г) необмежений.

7. *Бухгалтерське проведення Дт 2600 Кт 2602 означає:*

а) банк-емітент списав кошти з рахунку чекодавця і зарахував їх чекодержателю;

б) банк-емітент прийняв на інкасо від чекодержателя розрахунковий чек;

в) банк чекодержателя зарахував отримані від банку-емітента кошти чекодержателю;

г) на основі платіжного доручення клієнта банк-емітент поповнив ліміт за чековою книжкою.

8. *Якою бухгалтерською проводкою супроводжується відправлення банком чекодержателя прийнятих розрахункових чеків на інкасо банку-емітенту?*

- а) Дт 9830 Кт 9910;
- б) Дт 9910 Кт 9831;
- в) Дт 9831 Кт 9830;
- г) Дт 9910 Кт 9830.

9. Після скількох календарних днів від дати інкасування чека банк чекодержателя списує чек, якщо за ним не отримано відповіді на запит про його неоплату?

- а) 7 днів;
- б) 20 днів;
- в) 14 днів;
- г) 30 днів.

10. Як називається акредитив, оплата за яким, у разі тимчасової відсутності коштів на рахунку платника, гарантується банком-емітентом за рахунок банківського кредиту?

- а) покритий;
- б) відкличний;
- в) безвідкличний;
- г) непокритий.

11. Якою бухгалтерською проводкою відображається отримання виконуючим банком коштів для їх бронювання на аналітичному рахунку «Розрахунки за акредитивами» та повідомлення від банку-емітента про відкриття покритого акредитива?

- а) Дт 9802 Кт 9910;
- б) Дт 2602 Кт 2600;
- в) Дт 1200 Кт 2600;
- г) Дт 1200 Кт 2602.

12. За яким рахунком банк-емітент акредитива відображає суму заяви про відкриття непокритого акредитива?

- а) 9802;
- б) 9001;
- в) 9122;
- г) 9129.

13. У разі порушення умов акредитиву, виконуючий банк може здійснити оплату лише тоді, коли надіслано повідомлення до банку-емітента для отримання згоди на оплату документів з розбіжностями та отримано відповідь про згоду на оплату документів з розбіжностями протягом:

- а) 3 днів з дати відправлення повідомлення;
- б) 5 днів з дати відправлення повідомлення;
- в) 7 днів з дати відправлення повідомлення;
- г) 10 днів з дати відправлення повідомлення

14. Бухгалтерське проведення Дт 2602 Кт 2600 означає:

- а) банк-емітент списав кошти за акредитивом з поточного рахунку заявника і зарахував їх на аналітичний рахунок «Розрахунки за акредитивами»;
- б) банк-емітент списав кошти за покритим акредитивом з аналітичного рахунку «Розрахунки за акредитивами» і перерахував їх виконуючому банку;
- в) виконуючий банк списав кошти з аналітичного рахунку «Розрахунки за акредитивами» і зарахував їх бенефіціару;
- г) виконуючий банк отримав від банку-емітента кошти для їх бронювання на аналітичному рахунку «Розрахунки за акредитивами».

15. Які з наведених нижче банківських операцій супроводжуються бухгалтерським проведенням Дт 9802 Кт 9910:

а) відкриття банком-емітентом покритого акредитива з депонуванням коштів у виконуючому банку;

б) отримання виконуючим банком повідомлення від банку-емітента про відкриття непокритого акредитива;

в) отримання виконуючим банком повідомлення від банку-емітента про відкриття покритого акредитива з депонуванням коштів у банку-емітенті;

г) усі зазначені вище операції.

16. Яка схема розрахунків передбачає здійснення клієнтом операцій з використанням платіжної картки виключно в межах залишку коштів, які обліковуються на його картрахунку?

а) дебетова;

б) дебетово-кредитна;

в) кредитна;

г) жодна.

17. Юридична особа, яка здійснює діяльність щодо технологічного, інформаційного обслуговування торговців та виконання розрахунків з ними за операції, які здійснені із застосуванням платіжних карток називається:

а) торговець;

б) розрахунковий банк;

в) еквайрингова установа;

г) процесинговий центр.

18. Якими бухгалтерськими записами супроводжується переказ банком-емітентом коштів за товари (послуги) банку-еквайру?

а) Дт 2600 Кт 1200;

б) Дт 2625 Кт 1200;

в) Дт 2625 Кт 2924;

г) Дт 2924 Кт 1200.

19. Бухгалтерське проведення Дт 2924 Кт 2600 означає:

а) банк-еквайр переказав кошти торговцю за товари (послуги);

б) банк-емітент переказав кошти за товари (послуги) та комісійні банку-еквайру;

в) банк-еквайр переказав кошти банку емітенту за повернений товар;

г) банк-еквайр одержав грошове покриття з банку-емітента за переказані кошти торговцю.

20. Які бухгалтерські проводки виконуються банком-еквайром у разі одержання коштів з банку-емітента та їх зарахування торговцю?

а) Дт 1200 Кт 2924;

б) Дт 2605 Кт 2924;

в) Дт 2924 Кт 2600;

г) Дт 2924 Кт 1200.

ТЕМА 7 ОБЛІК ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Задача 1.

12.01.2014 р. банк уклав угоду про купівлю 365 000 акцій підприємства «Енергетик» до свого торгового портфеля на загальну суму 1587750 грн.

14.01.2014 р. сплатив кошти та визнав придбані акції підприємства «Енергетик» у своєму торговому портфелі.

30.01.2014 р. банк переоцінив акції підприємства «Енергетик» у зв'язку з тим, що їх справедлива вартість зросла до 4,40 грн. за акцію.

10.02.2014 р. банк отримав інформацію про виплату дивідендів за акціями підприємства «Енергетик» у сумі 0,40 грн. за акцію.

25.02.2014 р. банк отримав нараховані дивіденди за акціями підприємства «Енергетик» у сумі 146000 грн.

2.03.2014 р. справедлива вартість акцій підприємства «Енергетик» знизилась до 4,28 грн. за акцію.

9.03.2014 р. банку уклав угоду про продаж 365 000 акцій підприємства «Енергетик» за ціною 4,28 грн. за акцію.

11.03.2014 р. на кореспондентський рахунок банку поступили кошти за продані акції у сумі 1562200 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки та відобразити на Т-рахунках зазначені вище операції з цінними паперами, припускаючи, що початкове сальдо на рахунку 1200 становить 150000000 грн., а на інших задіяних рахунках початкове сальдо нульове. Вивести кінцеве сальдо по всіх задіяних рахунках.

Задача 2.

30.01.2014р. банк уклав угоду про купівлю 27000 облігацій торгівельної компанії «Оригінал» (номіналом 1000 грн.) з дохідністю 18,5% річних за ціною 907,52 грн за облігацію. Дата погашення облігацій — 31.07.2010 р. Проценти сплачуються в кінці кожного року та на дату погашення облігацій.

2.02.2014р. банк сплатив кошти у сумі 24919290 грн. (24503040 грн. за облігації та 416250 грн. — нараховані за січень 2014 р. проценти) та визнав куплені облігації торгівельної компанії «Оригінал» у торговому портфелі.

27.02.2014р. банк нарахував процентні доходи за облігаціями компанії «Оригінал» у сумі 416250 грн. та переоцінив облігації, оскільки їх справедлива вартість зросла до 908 грн. за облігацію.

2.03.2014р. банк уклав угоду про продаж 27000 облігацій торгівельної компанії «Оригінал» за ціною 908,30 грн. за облігацію.

3.04.2014р. на кореспондентський рахунок банку поступили кошти за продані облігації (включаючи нараховані відсотки за січень та лютий 2014р.).

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки та відобразити на Т-рахунках зазначені вище операції з облігаціями, припускаючи, що початкове сальдо на рахунку

1200 становить 90 000 000 грн., а на інших задіяних рахунках початкове сальдо нульове. Вивести кінцеве сальдо по всіх задіяних рахунках.

Задача 3.

6.10.2013 р. банк уклав угоду про купівлю 7000000 акцій іншого банку (номіналом 0,10 грн.) до свого портфеля на продаж на загальну суму 700000 грн.

7.10.2013 р. банк сплатив кошти та отримав куплені акції, які визнав у портфелі на продаж.

31.12.2013 р. банк переоцінив куплені акції банку у зв'язку з тим, що їх справедлива вартість зросла до 0,11 грн. за акцію.

29.01.2014 р. банк нарахував доходи за купленими акціями банку у зв'язку з отриманням від емітента інформації про виплату дивідендів на загальну суму 21000 грн.

13.02.2014 р. банк отримав нараховані дивіденди за акціями.

4.05.2014 р. банк уклав угоду про продаж 7000000 акцій іншого банку за ціною 0,115 грн. за акцію.

6.05.2014 р. на коррахунок банку поступили кошти за продані акції у сумі 805000 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки та відобразити на Т-рахунках зазначені вище операції з акціями, припускаючи, що початкове сальдо на рахунку 1200 становить 30000000 грн., а на інших задіяних рахунках початкове сальдо нульове. Вивести кінцеве сальдо по всіх задіяних рахунках.

Задача 4.

1.10.2014 р. банк уклав угоду про купівлю 25000 облігацій іншого банку з дохідністю 15% річних (номіналом 1000 грн.) на загальну суму 24247691 грн. Ефективна ставка відсотка — 17%. Дата погашення облігацій — 1.07.2015 р. Проценти сплачуються в кінці кожного кварталу та на дату погашення облігацій.

2.10.2013 р. банк сплатив кошти та отримав облігації.

31.10.2013 р., 30.11.2013 р. 31.12.2013 р. банк нараховував процентні доходи та здійснював амортизацію дисконту за придбаними облігаціями.

31.12.2013 р. на кореспондентський рахунок банку поступили нараховані проценти за облігаціями за період 1.10 — 31.12.2013 р.

31.12.2013 р. справедлива вартість придбаних облігацій знизилась до 956 грн. за облігацію, у зв'язку з чим банк здійснив їх переоцінку.

30.01.2014 р. банк уклав угоду про продаж 25 000 банківських облігацій за ціною 952 грн. за облігацію.

2.02.2014 р. на кореспондентський рахунок банку поступили кошти за продані облігації (включаючи нараховані відсотки за січень).

Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями з облігаціями, що були придбані до портфеля на продаж.

2. Здійснити розрахунок суми нарахованих відсотків та амортизації дисконту за весь період перебування цінних паперів у портфелі банку.

Задача 5.

4.08.2013 р. банк придбав 6423540 простих акцій промислового підприємства «Лад» на загальну суму 51388320 грн. На дату купівлі підприємство мало 24705920 випущених простих акцій номіналом 0,25 грн. за акцію.

31.12.2013 р. підприємство «Лад» звітувало чистий прибуток у розмірі 9167480 грн. Банк визнав свою пропорційну частку прибутку.

25.01.2014 р. банк отримав дивіденди за акціями підприємства «Лад» (0,08 грн. за акцію)

Необхідно:

Зробити необхідні розрахунки та скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями за інвестицією банку в акції підприємства.

Запитання для перевірки знань

1. Що відноситься до фінансових інвестицій і на які види вони класифікуються з позиції бухгалтерського обліку?

2. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням, оцінкою та розкриттям інформації про фінансові інвестиції?

3. Яким нормативно-правовим актом НБУ регламентується методика бухгалтерського обліку фінансових інвестицій банків України?

4. Які види цінних паперів обліковуються у торговому портфелі банку?

5. За якою вартістю банки відображають в обліку придбані цінні папери у торговий портфель під час первісного визнання та після первісного визнання?

6. Які види цінних паперів обліковуються у портфелі банку на продаж?

7. За якою вартістю банки відображають в обліку придбані цінні папери у портфель на продаж під час первісного визнання та після первісного визнання?

8. Які види цінних паперів обліковуються у портфелі до погашення?

9. В яких випадках банк не повинен визнавати цінні папери як утримувані до погашення?

10. За якою вартістю відображаються в обліку придбані цінні папери у портфель до погашення під час первісного визнання та після первісного визнання?

11. За яким методом здійснюється нарахування процентних доходів за борговими цінними паперами, що обліковуються у портфелі на продаж та портфелі до погашення і в чому суть цього методу?

12. Дайте визначення асоційованої та дочірньої компанії.

13. За яким методом відображаються в обліку інвестиції в асоційовані компанії і в чому суть цього методу?

14. Що таке гудвіл і як він обліковується?

15. Що таке негативний гудвіл і як він визнається в обліку під час первісного визнання інвестиції?

16. Які цінні папери переглядаються на зменшення корисності?

17. За рахунками яких класів Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України обліковуються: а) укладені угоди про купівлю або продаж цінних паперів; б) цінні папери, придбані до торгового портфеля; в) цінні папери у портфелі на продаж; г) цінні папери у портфелі до погашення; д) інвестиції в асоційовані і дочірні компанії; е) інвестиції в асоційовані і дочірні компанії, що придбані з метою продажу протягом 12 місяців; є) результат переоцінки торгових цінних паперів; ж) результат переоцінки цінних паперів у портфелі на продаж; з) резерви під знецінення цінних паперів?

18. Які цінні папери в іноземній валюті і як часто переоцінюються у зв'язку із зміною офіційного курсу гривні до іноземних валют?

Тести

1. *Інвестиції в цінні папери, придбані банком для перепродажу та переважно з метою отримання прибутку від короткотермінових коливань їх ціни або дилерської маржі класифікуються, як:*

- а) інвестиції в торговий портфель;
- б) інвестиції в портфель на продаж;
- в) інвестиції в портфель до погашення;
- г) інвестиції в асоційовані компанії;
- д) інвестиції в дочірні компанії.

2. *До фінансових інвестицій в акції, які дають суттєвий вплив, але не дають контролю відносяться:*

- а) інвестиції в торговий портфель;
- б) інвестиції в портфель на продаж;
- в) інвестиції в портфель до погашення;
- г) інвестиції в асоційовані компанії;
- д) інвестиції в дочірні компанії.

3. *За якою вартістю первісно оцінюються інвестиції банку в портфель цінних паперів на продаж, справедливу вартість яких можна достовірно визначити?*

- а) амортизованою собівартістю;
- б) собівартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) чистою вартістю реалізації.

4. *В яких випадках банк не повинен визнавати цінні папери як утримувані до погашення:*

а) якщо банк має намір утримувати цінні папери протягом невизначеного часу;

б) якщо банк готовий продати їх у разі змін ринкових ставок відсотка, ризиків, потреб ліквідності;

в) якщо умови випуску безстрокових боргових цінних паперів передбачають сплату відсотків протягом невизначеного часу (тобто немає фіксованого строку погашення);

г) в усіх вищеперерахованих випадках.

5. За якими рахунками відображаються в обліку банку витрати на операції з придбання боргових цінних паперів у торговий портфель під час їх первісного визнання?

- а) за відповідними рахунками з обліку дисконту або премії;
- б) за відповідним рахунком з обліку комісійних витрат;
- в) за відповідним рахунком з обліку цінних паперів;
- г) за відповідним рахунком переоцінки цінних паперів.

6. Які цінні папери, що придбані банком, оцінюються за їх справедливою вартістю на кожну наступну після визнання дату балансу?

- а) цінні папери в торговому портфелі;
- б) акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком у портфелі на продаж, справедливу вартість яких неможливо достовірно визначити;
- в) цінні папери, що утримуються до погашення;
- г) інвестиції в асоційовані компанії;
- д) інвестиції в дочірні компанії.

7. За якою вартістю відображаються на дату балансу інвестиції в дочірні компанії в індивідуальній фінансовій звітності материнського банку?

- а) амортизованою собівартістю;
- б) собівартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) чистою вартістю реалізації.

8. Як називається метод обчислення амортизованої собівартості фінансового активу або фінансового зобов'язання та розподілу доходу чи витрат від відсотків на відповідний період?

- а) повної консолідації;
- б) участі в капіталі;
- в) ефективної ставки відсотка;
- г) собівартості.

9. За яким портфелем боргових цінних паперів не здійснюється амортизація дисконту та премії?

- а) торговим портфелем;
- б) портфелем на продаж;
- в) портфелем до погашення;
- г) жодним з перерахованих;

10. Інвестиції в які цінні папери не переглядаються на зменшення корисності?

- а) інвестиції в торговий портфель;
- б) інвестиції в портфель на продаж;
- в) інвестиції в портфель до погашення;
- г) інвестиції в асоційовані компанії;
- д) інвестиції в дочірні компанії.

12. З якого і в який портфель банку заборонено переведення цінних паперів?

- а) з торгового портфеля у портфель на продаж;
- б) з портфеля на продаж у торговий портфель;

- в) з торгового портфеля у портфель до погашення;
- г) усе перераховане вище.

13. *Як впливає на інвестицію в асоційовану компанію виплата дивідендів асоційованою компанією інвестору?*

- а) збільшує інвестицію;
- б) зменшує інвестицію;
- в) ніяк не впливає.

14. *За якою вартістю первісно оцінюються та відображаються в обліку банку інвестиції в дочірні компанії?*

- а) амортизованою собівартістю;
- б) собівартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) чистою вартістю реалізації.

15. *Куди банк може перевести свої інвестиції в асоційовані компанії?*

- а) торговий портфель;
- б) портфель на продаж;
- в) портфель до погашення;
- г) інвестицію в дочірні компанії.

16. *Як називається метод обліку, згідно з яким інвестицію первісно відображають за собівартістю, а потім коригують, щоб відобразити частку інвестора в чистих прибутках чи збитках об'єкта інвестування?*

- а) повної консолідації;
- б) участі в капіталі;
- в) ефективної ставки відсотка;
- г) собівартості.

17. *За яким рахунком відображається результат від продажу інвестиції банку в асоційовані компанії?*

- а) 5103;
- б) 6203;
- в) 6393;
- г) 6310.

18. *Бухгалтерські проведення Дт 9900 Кт 9350; Дт 9360 Кт 9900 означають:*

- а) банк уклав угоду про купівлю цінних паперів;
- б) наступила дата розрахунку за придбаними цінними паперами;
- в) банк уклав угоду про продаж цінних паперів;
- г) змінилась справедлива вартість цінних паперів між датою розрахунку і датою операції.

19. *Якою бухгалтерською проводкою відображається зменшення справедливої вартості акцій, що обліковуються банком у його торговому портфелі?*

- а) Дт 3811 Кт 6203;
- б) Дт 6203 Кт 3811;
- в) Дт 3007 Кт 6203;
- г) Дт 6203 Кт 3007.

20. Бухгалтерське проведення Дт 3008 Кт 6300 означає:

- а) банк нарахував проценти за борговими цінними паперами, що знаходяться у торговому портфелі цінних паперів;
- б) банк отримав дивіденди за акціями, що знаходяться у торговому портфелі цінних паперів;
- в) банк нарахував дивіденди за акціями, що знаходяться у торговому портфелі цінних паперів;
- г) банк нарахував дивіденди за інвестицією в дочірній банк.

21. Якою бухгалтерською проводкою відображається збільшення справедливої вартості придбаних банком акцій до портфеля на продаж між датою розрахунку і датою операції?

- а) Дт 3811 Кт 6203;
- б) Дт 6203 Кт 3811;
- в) Дт 3811 Кт 5102;
- г) Дт 5102 Кт 3811.

22. У випадку реалізації цінних паперів, що знаходились у портфелі банку на продаж, сума перевищення балансової вартості над ціною реалізації відображається:

- а) в дебеті рахунку 6393;
- б) в кредиті рахунку 6393;
- в) в дебеті рахунку 5102;
- г) в кредиті рахунку 5102.

23. Якою бухгалтерською проводкою відображається амортизація премії за борговими цінними паперами, що знаходяться у портфелі на продаж?

- а) Дт 1200 Кт 3118;
- б) Дт 3116 Кт 6054;
- в) Дт 6054 Кт 3117;
- г) Дт 3118 Кт 6054.

24. Як впливає на доходи банку амортизація премії за борговими цінними паперами, що знаходяться у портфелі на продаж та до погашення?

- а) ніяк не впливає;
- б) збільшує процентні доходи;
- в) зменшує процентні доходи;
- г) зменшує інші операційні доходи.

25. Бухгалтерське проведення Дт 7703 Кт 3190 означає:

- а) банк сформував резерв під знецінення цінних паперів, що знаходяться у портфелі на продаж;
- б) банк зменшив суму раніше сформованого резерву під знецінення цінних паперів, що знаходяться у портфелі на продаж;
- в) банк сформував резерв під прострочені нараховані доходи за цінними паперами, що знаходяться у портфелі на продаж;
- г) банк зменшив суму раніше сформованого резерву під прострочені нараховані доходи за цінними паперами, що знаходяться у портфелі на продаж.

26. За яких умов банк (інвестор) здійснює контроль над іншим банком чи підприємством?

а) інвестор прямо або через дочірні компанії володіє менше ніж 20% голосів;

б) якщо інвестор прямо або через дочірні компанії володіє 20% або більше голосів об'єкта інвестування;

в) інвестор володіє менше ніж 20% голосів об'єкта інвестування, але інвестор має представників у раді директорів або аналогічному керівному органі компанії та бере участь у визначенні стратегії та операцій компанії;

г) інвестор прямо або через дочірні компанії володіє більше ніж 50% голосів об'єкта інвестування.

27. *Якою проводкою супроводжується амортизація дисконту за борговими цінними паперами, що знаходяться у портфелі до погашення?*

а) Дт 3116 Кт 6054;

б) Дт 3216 Кт 6055;

в) Дт 6055 Кт 3217;

г) Дт 3218 Кт 6055.

28. *Бухгалтерське проведення Дт 1200 Кт 3214 означає:*

а) банк придбав боргові цінні папери у портфель до погашення за номіналом;

б) банк отримав від емітента нараховані проценти за борговими цінними паперами, що знаходяться у портфелі до погашення;

в) емітент вчасно погасив боргові цінні папери, що знаходились у портфелі банку до погашення;

г) емітент вчасно погасив боргові цінні папери, що знаходились у портфелі банку на продаж.

29. *Якою бухгалтерською проводкою відображається здійснення банком інвестиції в акції іншого банку, коли банк&інвестор отримує суттєвий вплив на діяльність об'єкта інвестування?*

а) Дт 3102 Кт 1200;

б) Дт 4102 Кт 1200;

в) Дт 4202 Кт 1200;

г) Дт 3002 Кт 1200.

30. *За яким рахунком і як відображається негативний гудвіл, що виникає під час здійснення банком інвестиції в асоційовану компанію?*

а) Дт 6393;

б) Кт 6393;

в) Дт 6310;

г) Кт 6310.

31. *Бухгалтерське проведення Дт 1200 Кт 4105 означає:*

а) банк продав свою інвестицію в асоційовану компанію;

б) банк нарахував дивіденди за акціями асоційованої компанії;

в) банк здійснив інвестицію в асоційовану компанію;

г) банк отримав дивіденди за акціями асоційованої компанії.

32. *Бухгалтерське проведення Дт 7310 Кт 4102 означає:*

а) банк визнав свою частку в чистому прибутку асоційованої компанії;

б) банк продав свою інвестицію в асоційовану компанію;

- в) банк отримав дивіденди за акціями асоційованої компанії;
- г) банк визнав свою частку в чистому збитку асоційованої компанії.

33. Бухгалтерське проведення Дт 4102 Кт 6310 означає:

- а) банк здійснив інвестицію в асоційовану компанію;
- б) банк продав свою інвестицію в асоційовану компанію;
- в) банк визнав свою частку в чистому прибутку асоційованої компанії;
- г) банк отримав дивіденди за акціями асоційованої компанії.

34. Якою бухгалтерською проводкою відображається здійснення банком інвестиції в акції підприємства, коли банк & інвестор отримує контроль над діяльністю об'єкта інвестування?

- а) Дт 3102 Кт 1200;
- б) Дт 4102 Кт 1200;
- в) Дт 4202 Кт 1200;
- г) Дт 3002 Кт 1200.

ТЕМА 8 ОБЛІК ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Задача 1.

Упродовж дня касою банку було проведено такі обмінні операції:

- куплено 1800 доларів США;
- куплено 500 євро;
- продано 3000 доларів США;
- продано 2400 євро;
- продано 1000 швейцарських франків.

Курси банку в цей день були такі:

Назва валюти	Курс купівлі	Курс продажу
Долар США	17,5 USD/UAH	18,4 USD/UAH
Євро	19,7 EUR/UAH	20,8 EUR/UAH
Швейцарський франк	15,5 CHF/UAH	16,5 CHF/UAH

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют в цей день становив:

- 1 USD — 17,7 USD/UAH;
- 1 EUR — 19,852920 EUR/UAH;
- 1 CHF — 16,612893 CHF/UAH.

Необхідно:

Відобразити зазначені вище операції з купівлі та продажу іноземної валюти на рахунках бухгалтерського обліку банку.

Задача 2.

Фізична особа звернулася в касу банку з проханням проконвертувати 3000 доларів США в євро. Комісійні банку за конверсійні операції становлять 3 %

від суми валюти, наданої для конверсії. У цей день були встановлені такі офіційні курси гривні до іноземних валют:

1 USD = 17,70 USD/UAH;

1 EUR = 20,536680 EUR/UAH.

Необхідно:

Здійснити відповідні розрахунки та скласти бухгалтерські проведення за даною операцією.

Задача 3.

2.03.2014 р. фізична особа здала в касу банку три пошкоджені банкноти (пропалені) номіналом по 100 доларів США на інкасо з послідуною оплатою. Комісійні банку за приймання банкнот іноземних держав на інкасо становлять 10% від номіналу прийнятих банкнот і сплачуються клієнтом у гривнях за офіційним курсом. 2.03.2014 р. офіційний курс гривні до долара США становив 13,70 USD/UAH.

3.03.2014 р. банк відправив прийняті три пошкоджені банкноти номіналом по 100 доларів США на інкасо.

20.03.2014 р. від іноземного банку надійшло грошове покриття у сумі 300 доларів США за відправленими на інкасо банкнотами, про що було повідомлено клієнта. В цей же день касою банку було виплачено клієнту 300 доларів США.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за операцією з інкасо банкнот іноземної валюти.

Запитання для перевірки знань

1. Які операції відносяться до валютних?
2. Які види валютних операцій можуть здійснювати банки України?
3. За якими ознаками можна класифікувати валютні операції банків?
4. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням, оцінкою та розкриттям інформації про валютні операції?
5. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується методика бухгалтерського обліку валютних операцій банків України?
6. В якій подвійній оцінці здійснюється бухгалтерський облік операцій в іноземній валюті та банківських металах в банках України?
7. За якими валютними курсами відображаються банківські операції в іноземній валюті та банківських металах під час первісного визнання та на кожну наступну після визнання дату балансу?
8. За якими рахунками обліковується нереалізований результат від переоцінки балансових та позабалансових статей в іноземній валюті та банківських металах?
9. Що таке валютна позиція банку і на які види вона поділяється?
10. Які операції в іноземній валюті та банківських металах впливають на розмір відкритої валютної позиції банку?

11. Які бухгалтерські рахунки використовуються для обліку балансової та позабалансової валютної позиції банку?
12. Які касові та розрахункові документи використовуються у процесі здійснення готівкових валютно-обмінних операцій?
13. У якій валюті банки можуть отримувати комісійну винагороду за проведення готівкових валютно-обмінних операцій?
14. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції з купівлі-продажу іноземної валюти за гривні касою банку (відділення) та обмінним пунктом?
15. За яким курсом здійснюються готівкові операції з конвертації іноземної валюти і як вони відображаються в обліку?
16. В яких випадках можливе інкасо старих і пошкоджених банкнот іноземних держав з негайною оплатою?
17. Які банкноти іноземних держав приймаються банком на інкасо з послідувочною оплатою?
18. Які бухгалтерські проводки виконуються за операціями з приймання на інкасо банкнот іноземних держав?
19. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентуються банківські операції з іменними і дорожніми чеками в іноземній валюті та методика їх бухгалтерського обліку?
20. Які реквізити повинен містити іменний чек в іноземній валюті?
21. Які бухгалтерські проводки здійснюються за операціями з приймання іменних чеків на інкасо та виплати коштів за ними?
22. Що являє собою дорожній чек і які реквізити він повинен містити?
23. Якими бухгалтерськими записами супроводжуються операції з продажу дорожніх чеків клієнтам та операції з сплати (купівлі) дорожніх чеків у клієнтів?
24. Яким документом оформляються операції з купівлі-продажу банківських металів?
25. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції з купівлі-продажу банківських металів за гривні касою банку (відділення)?
26. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентуються операції з купівлі та продажу безготівкової іноземної валюти і банківських металів та методика їх обліку?
27. Які обмеження встановлені нормативно-правовими актами НБУ щодо операцій з купівлі та продажу безготівкової іноземної валюти і банківських металів?
28. Який збір і у якому розмірі повинні сплачувати юридичні і фізичні особи, які купляють безготівкову іноземну валюту за гривні?
29. Як в бухгалтерському обліку відображаються операції з купівлі та продажу безготівкової іноземної валюти і банківських металів за дорученням клієнтів банку та за власними операціями банку?
30. У яких фінансових звітах розкривається інформація про валютні операції банку?

Тести

1. Які з наведених нижче банківських операцій відносяться до валютних, згідно з чинним законодавством України?

- а) неторговельні операції з валютними цінностями;
- б) ведення рахунків клієнтів (нерезидентів) у гривнях;
- в) ведення рахунків клієнтів (резидентів і нерезидентів) в іноземній валюті;
- г) операції з банківськими металами;
- д) усе перераховане вище.

2. Згідно з МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів», за яким валютним курсом мають відобразитися операції в іноземних валютах при первісному визнанні у валюті звітності?

- а) за валютним курсом на дату проведення валютної операції;
- б) за валютним курсом на дату балансу;
- в) за валютним курсом на дату переоцінки статті в іноземній валюті до справедливої вартості;
- г) за будь-яким з наведених вище валютних курсів.

3. Згідно з МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів», за яким валютним курсом на дату балансу мають визнаватися монетарні статті в іноземній валюті?

- а) за валютним курсом на дату здійснення операції;
- б) за валютним курсом на дату балансу;
- в) за валютним курсом на дату переоцінки статті в іноземній валюті до справедливої вартості;
- г) за будь-яким з наведених вище валютних курсів.

4. Відповідно до вимог МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів», як повинні бути визнані в обліку курсові різниці, що виникають при розрахунках за монетарними статтями за курсами, котрі відрізняються від курсів, за якими вони були первісно відображені?

- а) визнаються як доходи або витрати протягом того періоду, коли вони виникають;
- б) визнаються як окремий компонент капіталу;
- в) визнаються тільки нереалізовані збитки;
- г) визнаються тільки нереалізовані прибутки;

5. В якій подвійній оцінці здійснюється бухгалтерський облік операцій в банківських металах в банках України?

- а) в номінальній сумі іноземної валюти;
- б) в гривневому еквіваленті за офіційним курсом;
- в) в золотому еквіваленті;
- г) тройських унціях.

6. Які балансові статті в іноземній валюті і банківських металах повинні переоцінювати українські банки і як часто?

- а) усі балансові статті кожен день;
- б) монетарні статті 1 раз в тиждень;
- в) немонетарні статті при кожній зміні офіційного валютного курсу;
- г) монетарні статті при кожній зміні офіційного валютного курсу.

7. Які позабалансові статті в іноземній валюті і банківських металах повинні переоцінювати українські банки і як часто?

- а) усі позабалансові статті при кожній зміні офіційного валютного курсу;
- б) усі позабалансові статті при кожній зміні офіційного валютного курсу, крім вимог і зобов'язань за похідними фінансовими інструментами;
- в) тільки позабалансові вимоги при кожній зміні офіційного валютного курсу;
- г) тільки позабалансові зобов'язання при кожній зміні офіційного валютного курсу.

8. Які з наведених нижче статей в іноземній валюті не підлягають переоцінці в разі зміни офіційного курсу гривні до іноземних валют?

- а) залишки в іноземній валюті за рахунками цінних паперів, що обліковуються за собівартістю;
- б) інвестиції до асоційованих компаній в іноземній валюті;
- в) інвестиції до дочірніх компаній в іноземній валюті;
- г) усе перераховане вище.

9. На якому рахунку обліковується результат від переоцінки балансових монетарних статей в іноземній валюті та банківських металах?

- а) 9920;
- б) 6203;
- в) 3811;
- г) 6204.

10. Як називається валютна позиція, за якої сума активів та позабалансових вимог перевищує суму балансових і позабалансових зобов'язань у кожній іноземній валюті та банківських металах:

- а) закрита;
- б) відкрита довга;
- в) відкрита коротка;
- г) позабалансова.

11. Які операції з нижченаведених не впливають на розмір відкритої валютної позиції банку?

- а) формування резервів в іноземній валюті за рахунок витрат;
- б) нарахування доходів та витрат в іноземній валюті;
- в) купівля за дорученням і кошти клієнтів безготівкової іноземної валюти;
- г) залучення від клієнтів депозитів в іноземній валюті;
- д) купівля та продаж готівкової іноземної валюти та банківських металів.

12. Як вплине на валютну позицію банку операція із продажу касою банку фізичній особі 500 євро за гривні?

- а) збільшиться довга валютна позиція;
- б) збільшиться коротка валютна позиція;
- в) зменшиться коротка валютна позиція;
- г) ніяк не вплине.

13. Які з наведених касових документів є бланками суворого обліку?

- а) квитанція за формою № 377-К;
- б) квитанція за формою № 377-А;

- в) довідка –certificate за формою № 377;
- г) квитанція за формою № 377-і;
- д) квитанція за формою № 377-І.

14. *Який касовий документ видається пунктом обміну валюти фізичним особам-резидентам як підтвердження здійснення валютно!обмінних операцій:*

- а) квитанція за формою № 377-К;
- б) квитанція за формою № 377-А;
- в) довідка –certificate за формою № 377;
- г) квитанція за формою № 377-і;
- д) квитанція за формою № 377-І.

15. *Бухгалтерське проведення Дт 1001 Кт 3800 означає:*

- а) банк купив готівкову іноземну валюту;
- б) банк продав готівкову іноземну валюту;
- в) банк купив банківські метали;
- г) банк продав банківські метали.

16. *Який касовий документ видається касою банку фізичній особі!нерезиденту як підтвердження проведення операції з купівлі в неї готівкової іноземної валюти і дорожніх чеків за готівкові гривні:*

- а) квитанція за формою № 377-К;
- б) квитанція за формою № 377-А;
- в) довідка –certificate за формою № 377;
- г) квитанція за формою № 377-і;
- д) квитанція за формою № 377-І.

17. *Яке бухгалтерське проведення виконує банк у разі обміну банківських металів (надходження до банку зливків банківського металу однієї ваги та вибуття зливків того самого металу іншої ваги, які є еквівалентними за загальною вагою та вартістю за офіційним курсом НБУ)?*

- а) Дт 1101 Кт 3800;
- б) Дт 3801 Кт 1001;
- в) Дт 3800 Кт 1101;
- г) в бухгалтерському обліку дана операція не відображається.

18. *Який касовий документ видається касою банку як підтвердження проведення операції з прийняття на інкасо банкнот іноземних держав:*

- а) квитанція за формою № 377-К;
- б) квитанція за формою № 377-А;
- в) довідка –certificate за формою № 377;
- г) квитанція за формою № 377-і;
- д) квитанція за формою № 377-І.

19. *Бухгалтерське проведення Дт 3801 Кт 6204 означає:*

- а) банк купив готівкову іноземну валюту;
- б) банк продав готівкову іноземну валюту;
- в) банк отримав позитивний результат від обмінної операції;
- г) банк отримав негативний результат від обмінної операції.

20. Яку бухгалтерську проводку виконує банк у разі відмови платника відшкодувати прийняті до сплати на інкасо чеки в іноземній валюті та повернення їх без сплати?

а) Дт 9831 Кт 9910;

б) Дт 9830 Кт 9910;

в) Дт 9910 Кт 9830;

г) Дт 9910 Кт 9831.

21. Бухгалтерські проведення Дт 1001 Кт 1919; Дт 9910 Кт 9819 означають:

а) банк отримав від емітента дорожні чеки на консигнацію;

б) банк придбав в емітента дорожні чеки;

в) банк продав дорожні чеки, що раніше були отримані від емітента на умовах консигнації;

г) банк продав дорожні чеки, що раніше були куплені в емітента.

22. Якою бухгалтерською проводкою відображається в обліку банку операція з прийняття від клієнтів на інкасо з послідувочою оплатою банкнот іноземних держав:

а) Дт 9910 Кт 9831;

б) Дт 1500 Кт 2909;

в) Дт 9830 Кт 9910;

г) Дт 9831 Кт 9830.

23. Якою бухгалтерською проводкою відображається операція з продажу касою банку клієнтам дорожніх чеків, що були раніше куплені в емітента:

а) Дт 1001 Кт 2909;

б) Дт 2909 Кт 1500;

в) Дт 9910 Кт 9819;

г) Дт 1001 Кт 1011.

24. Якими бухгалтерськими проводками відображається операція з отримання грошового покриття від банку/платника за іменними чеками в іноземній валюті, що були відіслані на інкасо:

а) Дт 9910 Кт 9831;

б) Дт 1500 Кт 2909;

в) Дт 9830 Кт 9910;

г) Дт 9831 Кт 9830.

25. Бухгалтерське проведення Дт 1500 Кт 1819 означає:

а) на коррахунок банку поступило відшкодування від емітента дорожніх чеків за купівлю їх банком у клієнтів;

б) на коррахунок банку поступило грошове покриття від банку-платника за іменними чеками в іноземній валюті, що були відіслані на інкасо;

в) банк перерахував емітенту кошти за проданими дорожніми чеками, що були отримані на умовах консигнації;

г) на коррахунок банку поступило грошове покриття від банку-платника за банкнотами іноземної валюти, що були відіслані на інкасо.

26. Бухгалтерське проведення Дт 2900 Кт 2600 означає:

а) банк зарахував куплену іноземну валюту на поточний рахунок клієнта;

б) банк купив у клієнта іноземну валюту за рахунок відкритої валютної позиції;

в) банк перерахував продану іноземну валюту банку-покупцю;

г) клієнт перерахував кошти на купівлю іноземної валюти.

27. Відповідно до чинного законодавства України, в якій валюті банки можуть отримувати комісійну винагороду за проведення операцій з безготівкової купівлі/продажу іноземної валюти за дорученням клієнтів?

а) тільки в гривнях;

б) в гривнях та іноземній валюті;

в) в тій іноземній валюті, яка купляється чи продається;

г) в будь-якій іноземній валюті.

28. Яке бухгалтерське проведення виконує банк у разі повернення клієнту залишку його коштів в гривнях, якщо безготівкова іноземна валюта куплена за курсом, що нижчий, ніж заявлено клієнтом?

а) Дт 2600 Кт 2900;

б) Дт 1200 Кт 2600;

в) Дт 1500 Кт 2600;

г) Дт 2900 Кт 2600.

29. Бухгалтерське проведення Дт 3540 Кт 1500 означає:

а) банк перерахував іншому банку гривні на купівлю іноземної валюти для власних потреб;

б) банк зарахував собі придбану на МВРУ іноземну валюту для власних потреб;

в) на коррахунок банку поступили гривні за продану власну іноземну валюту на МВРУ;

г) банк закрити дебіторську заборгованість з придбання іноземної валюти для власних потреб на МВРУ.

30. Бухгалтерське проведення Дт 3640 Кт 3800 означає:

а) банк перерахував іншому банку гривні на купівлю іноземної валюти для власних потреб;

б) банк закрити кредиторську заборгованість з купівлі іноземної валюти для власних потреб на МВРУ;

в) на коррахунок банку поступили гривні за продану власну іноземну валюту на МВРУ;

г) банк зарахував собі придбану на МВРУ іноземну валюту для власних потреб.

ТЕМА 9

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ І НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Задача 1.

20.03.2014 р. банк здійснив передоплату за програмне забезпечення у сумі 2122000 грн.

23.03.2014 р. програмне забезпечення було отримано і встановлено в банку і відповідно визнано в балансі.

2.04.2014 р. банк нарахував прямолінійним методом амортизацію за придбаним програмним забезпеченням. Строк корисного використання — 6 років, ліквідаційна вартість — 0 грн.

Необхідно:

Здійснити відповідні розрахунки та скласти бухгалтерські проведення за наведеними операціями.

Задача 2.

17.02.2014 р. банк здійснив попередню оплату на користь німецької фірми Wincor Nixdorf International за 10 банкоматів у сумі 105070 євро. Офіційний курс гривні до євро на дату проведення передоплати становив 15,829050 EUR/UAH.

2.03.2014 р. банк отримав придбані банкомати, але ще не ввів їх в експлуатацію.

5.03.2014 р. банк встановив 2 банкомати і ввів їх в експлуатацію.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за даними операціями.

Задача 3.

25.02.2014 р. банк здійснив передоплату за легковий автомобіль у сумі 165000 грн.

26.02.2014 р. банк визнав придбаний автомобіль в балансі і зразу ввів його в експлуатацію.

2.03.2014 р. банк нарахував кумулятивним методом амортизацію за придбаним автомобілем. Строк корисного використання — 6 років, ліквідаційна вартість — 45000 грн.

20.03.2014 р. автомобіль потрапив у ДТП і був зданий на ремонт сторонній організації, яка обслуговується в іншому банку. Оплата за ремонт автомобіля здійснюється після виконання ремонтних робіт.

2.04.2014 р. банк перерахував кошти у сумі 4250 грн. за виконаний ремонт автомобіля.

Необхідно:

Здійснити відповідні розрахунки та скласти бухгалтерські проведення за наведеними операціями.

Задача 4.

Банк здійснює перший раз переоцінку власної будівлі. Первісна вартість будівлі — 8706450 грн. Упродовж строку експлуатації будівлі нараховано знос — 960750 грн. На дату переоцінки справедлива вартість будівлі становить 9500000 грн.

Необхідно:

1) здійснити переоцінку будівлі, використовуючи перший метод відображення в бухгалтерському обліку накопиченої амортизації на дату переоцінки та відобразити її в обліку.

2) здійснити переоцінку будівлі, використовуючи другий метод відображення в бухгалтерському обліку накопиченої амортизації на дату переоцінки та відобразити її в обліку.

Задача 5.

Банк реалізував службовий автомобіль, первісна вартість якого 115000 грн. Упродовж строку експлуатації автомобіля було нараховано знос у сумі 65000 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки з реалізації банком автомобіля за умови, що автомобіль було продано за:

а) 48000 грн.;

б) 60000 грн.;

в) 50000 грн.

Задача 6.

Банк списав з балансу 10 однакових комп'ютерів. Первісна вартість кожного з комп'ютерів становила 3500 грн. За строк експлуатації комп'ютерів було нараховано знос у сумі 3000 грн. Ліквідаційна вартість одного комп'ютера становить 500 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за операцією із списання комп'ютерів з балансу банку.

Запитання для перевірки знань

1. Дайте визначення основних засобів та нематеріальних активів.
2. На які групи з позиції бухгалтерського обліку класифікуються основні засоби та нематеріальні активи в банках України?
3. Які види основних засобів відносяться до інвестиційної нерухомості?
4. За яких умов необоротні активи класифікуються як утримувані для продажу?
5. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням та оцінкою необоротних активів?
6. Яким нормативно-правовим актом НБУ регламентуються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку банків інформації про операції з основними засобами та нематеріальними активами?
7. За яких умов об'єкт основних засобів та нематеріальних активів визнається активом?
8. З чого складається первісна вартість придбаного об'єкта основних засобів та нематеріальних активів?
9. Які витрати, що пов'язані із придбанням чи створенням нематеріального активу визнаються витратами звітного періоду?

10. Як визначається первісна вартість об'єкта необоротного активу, отриманого в обмін на подібний та неподібний актив?
11. Які витрати включає первісна вартість створених необоротних активів?
12. Як відображаються в бухгалтерському обліку витрати на поліпшення (вдосконалення) необоротних активів та витрати на підтримання необоротних активів у придатному для використання стані?
13. За якими методами банки можуть здійснювати подальший облік основних засобів і нематеріальних активів після їх первісного визнання?
14. В яких випадках банк повинен визнавати зменшення корисності необоротних активів?
15. Які методи нарахування амортизації необоротних активів можуть використовувати банки?
16. Який метод нарахування амортизації є найбільш розповсюдженим і чому?
17. У чому полягають особливості нарахування амортизації нематеріальних активів?
18. В яких випадках об'єкти необоротних активів припиняють визнаватися в балансі?
19. Як визначається фінансовий результат від продажу основних засобів і нематеріальних активів?
20. Як здійснюється облік необоротних активів, утримуваних для продажу?
21. За якою вартістю відображається в обліку банку інвестиційна нерухомість під час первісного визнання та після первісного визнання?
22. Що таке гудвіл і в яких випадках він виникає?
23. За якими рахунками бухгалтерського обліку банку обліковується позитивний та негативний гудвіл?
24. У яких фінансових звітах банку і в яких статтях розкривається інформація про необоротні активи?

Тести

1. Які з наведених нижче активів відносяться до нематеріальних активів?
  - а) право на комп'ютерну програму;
  - б) права на користування земельною ділянкою;
  - в) ліцензії;
  - г) усе зазначене вище.
2. Як банк має класифікувати необоротні активи, балансова вартість яких відшкодуватиметься шляхом операції з продажу, а не поточного використання:
  - а) як інвестиційну нерухомість;
  - б) як незавершені капітальні інвестиції;
  - в) як інші необоротні матеріальні активи;
  - г) як необоротні активи утримувані для продажу.
3. Які з наведених нижче активів відносяться до інвестиційної нерухомості?
  - а) транспортні засоби;

б) земельна ділянка, що утримується з метою реалізації в короткостроковій перспективі;

в) земля, подальше використання якої на даний момент не визначено;

г) будівля, зайнята банком.

4. Бухгалтерське проведення Дт 4400 Кт 3510 означає:

а) банк здійснив попередню оплату за основні засоби;

б) банк визнав в балансі основні засоби, придбані на умовах попередньої оплати;

в) банк визнав в балансі основні засоби, оплата за які ще не здійснена;

г) банк придбав основні засоби в обмін на подібний об'єкт.

5. За яким рахунком відображаються в обліку банку витрати на підтримання необоротних активів у придатному для використання стані?

а) 3519;

б) 4310;

в) 4430;

г) 7420.

6. Які необоротні активи не підлягають переоцінці?

а) необоротні активи, які обліковуються за методом первісної вартості (собівартості);

б) бібліотечні фонди;

в) малоцінні необоротні матеріальні активи;

г) усе зазначене вище.

7. Якими бухгалтерськими проводками відображається дооцінка основних засобів у випадку використання першого методу відображення накопиченого зносу?

а) Дт 4409 Кт 4400;

б) Дт 4400 Кт 5100;

в) Дт 5100 Кт 4409;

г) Дт 5100 Кт 4400.

8. Якими бухгалтерськими проводками відображається уцінка нематеріальних активів у випадку використання другого методу відображення накопиченої амортизації?

а) Дт 7499 Кт 4300;

б) Дт 4309 Кт 5101;

в) Дт 4309 Кт 4300;

г) Дт 7499 Кт 4300.

9. Який термін, не може перевищувати строк корисного використання нематеріальних активів в банках України?

а) 20 років;

б) 15 років;

в) 10 років;

г) 5 років.

10. За яким рахунком банк має відображати втрати від зменшення корисності необоротних активів, які не переоцінювалися?

а) 7490;

- б) 7499;
- в) 4400;
- г) 6499.

11. *За якими необоротними активами не нараховується амортизація?*

- а) предметами антикваріату;
- б) землею;
- в) необоротними активами, утримуваними для продажу;
- г) необоротними активами, балансова вартість яких дорівнює їх ліквідаційній вартості;
- д) усіма зазначеними вище.

12. *Ліквідаційна вартість яких видів необоротних активів прирівнюється до нуля при розрахунку їх вартості, що амортизується?*

- а) основних засобів;
- б) інших необоротних матеріальних активів;
- в) незавершених капітальних інвестицій;
- г) нематеріальних активів.

13. *Як може здійснюватися амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів?*

- а) 50% їх вартості в першому місяці їх використання і 50% у другому місяці їх використання;
- б) 100% їх вартості в першому місяці використання;
- в) 100% їх вартості в останньому місяці використання;
- г) 50% їх вартості в першому місяці їх використання та 50% у місяці їх списання з балансу внаслідок невідповідності критеріям визнання їх активом.

14. *Бухгалтерське проведення Дт 4400 Кт 4410 означає:*

- а) банк придбав інвестиційну нерухомість;
- б) банк продав інвестиційну нерухомість;
- в) банк перевів об'єкт інвестиційної нерухомості до категорії нерухомості, зайнятої власником;
- г) банк перевів об'єкт нерухомості, зайнятої власником до категорії інвестиційної нерухомості.

15. *За яким рахунком банк відображає в обліку негативний гудвіл?*

- а) 4300;
- б) 7499;
- в) 4321;
- г) 6499.

ТЕМА 10

ОБЛІК ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Задача 1.

Згідно з угодою про фінансовий лізинг від 2.03.2014 р. банк отримав 30 банкоматів, загальна справедлива вартість яких становить 3467000 грн. Строк лізингу становить 1,5 роки.

Процентна ставка за лізингом становить 18% і сплачується в кінці кожного місяця. Згідно з укладеною угодою, право власності на банкомати передається банку-лізингоодержувачу після закінчення строку лізингу. Строк корисного використання банкоматів становить 10 років, а загальна ліквідаційна вартість — 467000 грн. Банк використовує прямолінійний метод нарахування амортизації. Теперішня вартість звичайного ануїтету 1 грошової одиниці (при періоді $n = 18$, $i = 1,5\%$) становить 15,67256.

Необхідно:

1. Визначити суму мінімальних лізингових платежів та суму фінансових витрат у перший рік фінансового лізингу. Результати розрахунків оформити у такій таблиці:

Дата платежу	Сума мінімальних лізингових платежів, грн.	Процентні витрати лізингоодержувача, грн.	Компенсація вартості об'єкта лізингу, грн.	Залишок зобов'язання з лізингу на кінець періоду, грн.

2. Відобразити в обліку банку-лізингоодержувача всі операції, пов'язані з фінансовим лізингом банкоматів.

Задача 2.

1.02.2014 р. банк отримав в оперативний лізинг приміщення, вартість якого 1200000 грн. Орендодавець — фізична особа — суб'єкт підприємницької діяльності, що є клієнтом даного банку. Строк лізингу — 5 років. Щорічна лізингова плата становить 132000 грн.

Лізингові платежі нараховуються і сплачуються банком в останній день кожного місяця. Упродовж лютого 2014 р. банк здійснив ремонт отриманого у лізинг приміщення, залучивши сторонню організацію. Витрати на ремонт склали 25600 грн., у тому числі на будівельні матеріали — 14350 грн.

Необхідно:

Відобразити в обліку банку-лізингоодержувача операції з отримання приміщення в оренду, нарахування і сплати лізингових платежів, ремонту приміщення.

Задача 3.

1.04.2014 р. банк надав фізичній особі в оперативний лізинг індивідуальний сейф терміном на 1 рік. Оренда плата за рік становить 1260 грн. і сплачується клієнтом наперед за весь термін користування сейфом.

Балансова вартість сейфа становить 8500 грн., строк корисного використання — 20 років, ліквідаційна вартість — 500 грн. Лізингодавець застосовує прямолінійний метод нарахування амортизації.

Необхідно:

Відобразити в обліку банку-лізингодавця операції з надання сейфа в оренду, отримання лізингового платежу, щомісячного нарахування і визнання

доходу за лізингом, щомісячного нарахування амортизації сейфа, повернення сейфа.

Запитання для перевірки знань

1. Дайте визначення лізингової операції.
2. За якими ознаками класифікуються лізингові операції?
3. Чим операції з фінансового лізингу відрізняються від операційного лізингу?
4. З чого складаються лізингові платежі за операціями з фінансового лізингу?
5. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням, оцінкою та розкриттям інформації про лізингові операції?
6. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується методика бухгалтерського обліку лізингових операцій банків України?
7. За якими рахунками бухгалтерського обліку банк-лізингодавець відображає:
  - а) наданий у фінансовий лізинг об'єкт необоротних активів;
  - б) наданий в оперативний лізинг об'єкт необоротних активів?
8. Якими бухгалтерськими записами супроводжуються операції з нарахування та отримання банком-лізингодавцем доходу за фінансовим та оперативним лізингом?
9. За якими рахунками бухгалтерського обліку банк-лізингоодержувач відображає:
  - а) отриманий у фінансовий лізинг об'єкт необоротних активів;
  - б) отриманий в оперативний лізинг об'єкт необоротних активів?
10. Які бухгалтерські проводки виконує банк-лізингоодержувач за операціями з нарахування та сплати витрат за фінансовим та оперативним лізингом?
11. Якими бухгалтерськими проводками супроводжується перехід у власність банку-лізингоодержувача отриманих у фінансовий лізинг необоротних активів?
12. Як відображаються в обліку банку-лізингоодержувача витрати на поліпшення об'єкта фінансового та операційного лізингу?
13. Якими бухгалтерськими проводками відображається в обліку банку-продавця операція з продажу необоротного активу із зворотною: а) фінансовою орендою; б) оперативною орендою?
14. Якими бухгалтерськими проводками супроводжується в обліку банку-покупця операція з продажу необоротного активу із зворотною: а) фінансовою орендою; б) оперативною орендою?
15. У яких примітках до фінансової звітності банку розкривається інформація про лізингові операції?

Тести

1. Від чого залежить класифікація лізингу як фінансового або оперативного?

- а) форми лізингового договору;
- б) суті операції;
- в) виду активу, що передається в лізинг;
- г) терміну лізингу.

2. Відповідно до МСБО 17 «Оренда», як в обліку орендоодержувача має відобразитися об'єкт фінансового лізингу на початок строку лізингу?

- а) як актив;
- б) як зобов'язання;
- в) одночасно як актив та зобов'язання;
- г) як витрати.

3. Відповідно до МСБО 17 «Оренда», як в обліку орендодавця має відобразитися об'єкт фінансового лізингу на початок строку лізингу?

- а) як дебіторська заборгованість;
- б) як зобов'язання;
- в) одночасно як актив та зобов'язання;
- г) як доходи.

4. Бухгалтерське проведення Дт 4400 Кт 3615 означає:

- а) банк отримав основні засоби у фінансовий лізинг;
- б) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг;
- в) банк визнав в балансі придбані на умовах попередньої оплати основні засоби, які він надасть в фінансовий лізинг;
- г) банк отримав основні засоби в оперативний лізинг.

5. Бухгалтерське проведення Дт 2071 Кт 4400 означає:

- а) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг;
- б) банк визнав в балансі придбані на умовах попередньої оплати основні засоби, які він надасть в фінансовий лізинг;
- в) банк визнав в балансі придбані на умовах післяоплати основні засоби, які він надасть в фінансовий лізинг;
- г) банк отримав основні засоби у фінансовий лізинг.

6. Якою бухгалтерською проводкою відображається нарахування доходу за фінансовим лізингом, наданим підприємству?

- а) Дт 2078 Кт 6028;
- б) Дт 1528 Кт 6018;
- в) Дт 6018 Кт 1525;
- г) Дт 6028 Кт 2075.

7. Бухгалтерське проведення Дт 2600 Кт 2071 означає:

- а) клієнт сплатив банку суму нарахованих процентів за фінансовим лізингом;
- б) клієнт сплатив банку суму компенсації вартості об'єкта фінансового лізингу;
- в) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг;
- г) банк надав клієнту основні засоби в оперативний лізинг.

8. *Бухгалтерське проведення Дт 4400 Кт 2071 означає:*

а) клієнт повернув банку основні засоби, що перебували в нього згідно з договором фінансового лізингу;

б) клієнт сплатив банку суму компенсації вартості об'єкта фінансового лізингу;

в) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг;

г) банк надав клієнту основні засоби в оперативний лізинг.

9. *Якою бухгалтерською проводкою відображається амортизація витрат, що пов'язані з оформленням договору про фінансовий лізинг, що наданий іншому банку?*

а) Дт 2078 Кт 6028;

б) Дт 1528 Кт 6018;

в) Дт 6018 Кт 1525;

г) Дт 6028 Кт 2075.

10. *Бухгалтерське проведення Дт 3615 Дт 4409 Кт 4400 означає:*

а) банк-лізингоодержувач повернув лізингодавцю основні засоби, що перебували в нього згідно з договором фінансового лізингу;

б) клієнт сплатив банку суму компенсації вартості об'єкта фінансового лізингу;

в) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг;

г) банк надав клієнту основні засоби в оперативний лізинг.

11. *Якою бухгалтерською проводкою банк-лізингоодержувач відображає нарахування процентних витрат за фінансовим лізингом?*

а) Дт 7028 Кт 3678;

б) Дт 1528 Кт 6018;

в) Дт 2078 Кт 6028;

г) Дт 6028 Кт 2075.

12. *Якою бухгалтерською проводкою банк-лізингоодержувач відображає сплату лізингодавцю нарахованих процентних витрат за фінансовим лізингом?*

а) Дт 3678 Кт 1200;

б) Дт 1528 Кт 6018;

в) Дт 3615 Кт 1200;

г) Дт 7028 Кт 3678.

13. *Бухгалтерське проведення Дт 4400 Кт 1520 означає:*

а) банку повернуто іншим банком основні засоби, що перебували в нього згідно з договором фінансового лізингу;

б) клієнт сплатив банку суму компенсації вартості об'єкта фінансового лізингу;

в) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг;

г) банк надав клієнту основні засоби в оперативний лізинг.

14. *Якою бухгалтерською проводкою банк-лізингоодержувач відображає сплату лізингодавцю суму зобов'язання за фінансовим лізингом?*

а) Дт 1528 Кт 6018;

б) Дт 3615 Кт 1200;

в) Дт 3678 Кт 1200;

г) Дт 7028 Кт 3678.

15. Якими бухгалтерськими проводками відображається в обліку банку-лізингодавця передання ним в оперативний лізинг основних засобів, за якими нарахований знос?

а) Дт 4400 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг») Кт 4400 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби»);

б) Дт 4400 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби») Кт 4400 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг»);

в) Дт 4409 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг») Кт 4409 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби»);

г) Дт 4409 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби») Кт 4409 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг»);

16. Якою бухгалтерською проводкою банк-лізингоодержувач відображає в обліку отримані ним в оперативний лізинг основні засоби?

а) Дт 4400 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг») Кт 4400 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби»);

б) Дт 9840 Кт 9910;

в) Дт 9910 Кт 9840;

г) Дт 4409 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби») Кт 4409 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг»).

17. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується нарахування лізингових платежів банком-лізингоодержувачем згідно з договором оперативного лізингу?

а) Дт 3578 Кт 6395;

б) Дт 1200 Кт 3578;

в) Дт 7395 Кт 3678;

г) Дт 3678 Кт 1200.

18. Бухгалтерське проведення Дт 2600 Кт 3578 означає:

а) банку повернуто іншим банком основні засоби, що перебували в нього згідно з договором фінансового лізингу;

б) клієнт сплатив банку нараховані лізингові платежі згідно з угодою з оперативного лізингу;

в) банк-лізингоодержувач сплатив лізингодавцю лізингові платежі;

г) банк надав клієнту основні засоби в оперативний лізинг.

19. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується нарахування лізингових платежів банком-лізингодавцем згідно з договором оперативного лізингу?

а) Дт 3578 Кт 6395;

б) Дт 1200 Кт 3578;

в) Дт 7395 Кт 3678;

г) Дт 3678 Кт 1200.

20. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується сплата нарахованих лізингових платежів банком-лізингоодержувачем згідно з договором оперативного лізингу?

а) Дт 3578 Кт 6395;

б) Дт 1200 Кт 3578;

в) Дт 7395 Кт 3678;

г) Дт 3678 Кт 1200.

21. *Бухгалтерське проведення Дт 7423 Кт 4409 означає:*

а) банк-лізингоодержувач нарахував амортизацію за основними засобами, що перебувають в нього згідно з договором фінансового лізингу;

б) банк-лізингодавець нарахував амортизацію за основними засобами, наданими у фінансовий лізинг;

в) банк-лізингоодержувач нарахував амортизацію за основними засобами, що перебувають в нього згідно з договором оперативного лізингу;

г) банк-лізингодавець нарахував амортизацію за нематеріальними активами, наданими у фінансовий лізинг.

22. *Як відображаються в обліку банку лізингоодержувача витрати на поліпшення об'єкта оперативного лізингу?*

а) як капітальні інвестиції у створення інших необоротних матеріальних активів;

б) як витрати звітного періоду;

в) як доходи звітного періоду;

г) як лізингові платежі.

23. *Якою бухгалтерською проводкою супроводжується здійснення капітальних інвестицій за основними засобами, що отримані банком в оперативний лізинг?*

а) Дт 3510 Кт 1200;

б) Дт 4530 Кт 3510;

в) Дт 4500 Кт 4530;

г) Дт 7421 Кт 1200.

24. *Якою бухгалтерською проводкою відображається вартість необоротного активу, отриманого банком за операцією з продажу необоротного активу з укладенням договору про його одержання банком продавцем в оперативний лізинг?*

а) Дт 9910 Кт 9840;

б) Дт 4400 Кт 1200;

в) Дт 4400 Кт 3615;

г) Дт 9840 Кт 9910.

ТЕМА 11

ОБЛІК ЗАПАСІВ МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ БАНКУ

Задача 1.

4.03.2014 р. банк здійснив попередню оплату на користь іноземної фірми за матеріальні цінності у сумі 6350 євро. Офіційний курс гривні до євро на дату проведення передоплати становив 9, 829050 EUR/UAH.

10.03.2014 р. банк отримав придбані матеріальні цінності і оприбуткував їх на склад.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за даними операціями.

Задача 2.

27.02.2014 р. банк отримав від фірми 50 інкасаторських сумок на загальну суму 2000 грн., за які оплата ще не здійснена. Після оприбуткування інкасаторських сумок банк перерахував фірмі кошти.

2.03.2014 р. списано 3 непридатні для використання інкасаторські сумки на загальну вартість 105 грн. та видано начальнику служби інкасації 5 нових інкасаторських сумок на загальну суму 200 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за даними операціями.

Задача 3.

Станом на 1.04.2014 р на складі банку знаходилось 10 наборів канцелярського приладдя загальною вартістю 350 грн. (за ціною 35 грн. за 1 набір).

8.04.2014 р. видано аванс на господарські потреби працівнику банку у сумі 800 грн., за які придбано 20 наборів канцелярського приладдя за ціною 40 грн. за набір.

9.04.2014 р. банк видав в експлуатацію 25 наборів канцелярського приладдя.

Необхідно:

Визначити вартість 25 наборів канцелярського приладдя, переданих в експлуатацію та вартість залишку наборів канцелярського приладдя на початок дня 10.04.2014 р. за методом:

- а) ФІФО;
- б) середньозваженої вартості.

Виконати бухгалтерські записи за наведеними операціями із запасами матеріальних цінностей.

Задача 4.

Під час проведення інвентаризації матеріальних цінностей на складі банку виявлено нестачу господарських матеріалів на суму 250 грн. На момент виявлення нестачі винної особи не встановлено.

Після проведення розслідування встановлено винну особу, яка на наступний день відшкодувала вартість господарських матеріалів, сплативши в касу банку 250 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проведення за даними операціями.

Запитання для перевірки знань

1. Дайте визначення запасів, яке наведене у МСБО 2 «Запаси».
2. Які активи відносяться до запасів матеріальних цінностей банку?

3. Охарактеризуйте періодичну та постійну систему обліку запасів.
4. Яка система обліку запасів використовується в банках України?
5. З яких витрат, згідно з МСБО 2 «Запаси», складається собівартість запасів?
6. Як здійснюється розрахунок собівартості запасів за: а) методом середньозваженої вартості; б) методом ФІФО; в) методом ЛІФО?
7. Який з методів оцінки запасів призводить до однакових результатів при періодичній та постійній системах обліку?
8. Згідно з МСБО 2 «Запаси», який метод оцінки собівартості запасів заборонено використовувати?
9. Які методи визначення собівартості запасів можуть використовувати банки України?
10. За якою вартістю відображаються в бухгалтерському обліку банків запаси матеріальних цінностей?
11. За рахунками якого розділу Плану рахунків обліковуються запаси матеріальних цінностей банків України?
12. Якими бухгалтерськими записами супроводжуються операції банку з придбання матеріальних цінностей за національну та іноземну валюту?
13. В яких випадках запаси матеріальних цінностей можуть списуватися з балансу банку і які бухгалтерські проводки при цьому виконуються?
14. Як здійснюється облік матеріальних цінностей, прийнятих у заставу, якщо заставлене майно переходить у власність банку-заставодержателя?
15. Які бухгалтерські записи виконуються за операціями з придбання та реалізації ювілейних монет, що мають карбованцевий номінал і не є засобом платежу?
16. Як здійснюється облік операцій, пов'язаних з формуванням і використанням резервів для відшкодування можливих втрат за дебіторською заборгованістю банку?
17. У яких фінансових звітах банку розкривається інформація про запаси матеріальних цінностей банку?

Тести

1. *Що включається до складу запасів матеріальних цінностей банку?*
  - а) будівля, в якій знаходиться банк;
  - б) комп'ютери;
  - в) господарські матеріали;
  - г) малоцінні і швидкозношувані предмети, що використовуються не більше ніж один рік.
2. *Як називається метод оцінки запасів, який базується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили на склад, тобто запаси, які першими реалізуються (відпускаються в експлуатацію), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів?*
  - а) ФІФО;
  - б) ЛІФО;

- в) середньозваженої вартості;
- г) ідентифікованої вартості.

3. Згідно з МСБО 2 «Запаси» та нормативно-правовими актами НБУ, який з методів оцінки запасів заборонено використовувати?

- а) ФІФО;
- б) ЛІФО;
- в) середньозваженої вартості;
- г) ідентифікованої вартості.

4. При якому методі оцінки запасів кінцевий залишок запасів складається із одиниць запасів, що були придбані останніми?

- а) ФІФО;
- б) ЛІФО;
- в) середньозваженої вартості;
- г) ідентифікованої вартості.

5. Який з методів оцінки запасів призводить до однакових результатів при періодичній та постійній системах обліку?

- а) ФІФО;
- б) ЛІФО;
- в) середньозваженої вартості;
- г) ідентифікованої вартості.

6. Які витрати, згідно з МСБО 2 «Запаси», включаються у собівартість запасів матеріальних цінностей?

- а) ціна придбання матеріальних цінностей;
- б) витрати на зберігання запасів;
- в) витрати на транспортування, навантаження і розвантаження;
- г) мито на ввезення та інші податки (окрім тих, що згодом повертаються підприємству податковими органами).

7. За якою вартістю запаси матеріальних цінностей відображаються в бухгалтерському обліку банків України?

- а) справедливою вартістю;
- б) первісною вартістю;
- в) чистою вартістю реалізації;
- г) за найменшим з двох показників: собівартістю або чистою вартістю реалізації.

8. Запаси матеріальних цінностей банків України:

- а) не переоцінюються взагалі;
- б) переоцінюються раз в квартал;
- в) переоцінюються раз в півріччя;
- г) переоцінюються на дату балансу.

9. Бухгалтерське проведення Дт 3400 Кт 3610 означає:

- а) банк здійснив попередню оплату в національній валюті за матеріальні цінності;
- б) банк отримав матеріальні цінності, за які було заплачено наперед;
- в) банк отримав матеріальні цінності, за які він ще не заплатив;

г) банк перерахував кошти з кореспондентського рахунку за придбані матеріальні цінності на умовах післяоплати.

10. *Бухгалтерське проведення Дт 7499 Кт 3400 означає:*

а) підвітною особою банку використано отримані матеріальні цінності на господарські потреби;

б) зі складу банку видано матеріальні цінності для поліпшення основних засобів;

в) банк списав з балансу пошкоджені, застарілі та зіпсовані матеріальні цінності;

г) зі складу банку видано в експлуатацію спецодяг для працівників банку.

11. *Бухгалтерське проведення Дт 7405 Кт 3400 означає:*

а) підвітною особою банку використано отримані матеріальні цінності на господарські потреби;

б) зі складу банку видано матеріальні цінності для поліпшення основних засобів;

в) банк списав з балансу пошкоджені, застарілі та зіпсовані матеріальні цінності;

г) зі складу банку видано в експлуатацію спецодяг для працівників банку.

12. *Бухгалтерське проведення Дт 3552 Кт 6499 означає:*

а) банківський працівник відшкодував вартість матеріальних цінностей, що були зіпсовані;

б) в банку встановлено винну особу, яка має відшкодувати вартість матеріальних цінностей, яких не вистарчає;

в) в банку знайдено матеріальні цінності, що вважалися пропавшими;

г) банк списав з балансу пошкоджені, застарілі та зіпсовані матеріальні цінності.

13. *За якою вартістю банк обліковує матеріальні цінності, прийняті у заставу?*

а) собівартістю;

б) справедливою вартістю;

в) чистою вартістю реалізації;

г) будь-якою вартістю, згідно з обліковою політикою банку.

14. *Якою бухгалтерською проводкою відображаються суми витрат від псування цінностей до часу встановлення осіб, які мають відшкодувати нестачі або втрати?*

а) Дт 9617 Кт 9910;

б) Дт 3552 Кт 6499;

в) Дт 7499 Кт 3400;

г) Дт 9910 Кт 9617.

15. *Бухгалтерське проведення Дт 9900 Кт 9500 означає:*

а) банк прийняв у заставу матеріальні цінності;

б) банк списав вартість заставлених матеріальних цінностей у зв'язку з їх реалізацією;

в) банк здійснив уцінку матеріальних цінностей, прийнятих ним у заставу;

г) банк списав з балансу пошкоджені, застарілі та зіпсовані матеріальні цінності.

ТЕМА 12

ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Задача 1.

Упродовж дня банком було нараховано процентні доходи та витрати, окремі з яких наведено нижче:

1) нараховано процентні доходи у сумі 377 грн. за коштами, що знаходяться на кореспондентському рахунку, який відкритий в іншому банку;

2) нараховано процентні доходи у сумі 1574 грн. за розміщеним міжбанківським депозитом овернайт;

3) нараховано 631 грн. за кредитом, наданим на поточні потреби фізичній особі;

4) нараховано процентні доходи у сумі 2529 грн. та зроблено амортизацію дисконту у сумі 543 грн. за кредитом, наданим в поточну діяльність підприємству;

5) нараховано процентні витрати у сумі 959 грн. за строковими коштами суб'єкта господарювання;

6) нараховано процентні витрати за строковими коштами фізичної особи у сумі 797 грн.;

7) нараховано процентні витрати за довгостроковим ощадним сертифікатом власного боргу, емітованого банком у сумі 852 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями.

Задача 2.

Упродовж дня банком було визнано такі комісійні доходи та витрати:

1) отримано від фізичної особи комісійні у сумі 20 грн. за переказ готівки;

2) нараховано комісійні доходи за касоворозрахункове обслуговування клієнта у сумі 78 грн.;

3) перераховано банку кореспонденту комісійні у розмірі 231 грн. за виконання розрахункової операції;

4) списано з поточного рахунку підприємства 45 грн. нарахованих раніше комісійних за розрахунково-касове обслуговування;

5) списано з кореспондентського рахунку банку в НБУ комісійні витрати у сумі 450 грн. за операціями з цінними паперами;

6) списано з поточного рахунку суб'єкта господарювання 560 грн. за надання гарантії.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями.

Задача 3.

Упродовж дня банком було визнано в бухгалтерському обліку такі доходи та витрати за валютними операціями:

- 1) нараховано проценти за депозитом фізичної особи у сумі 530 євро;
- 2) сплачено комісійні іншому банку за операцією на валютному ринку у сумі 460 грн.;
- 3) отримано від фізичної особи комісійні за продаж дорожніх чеків у сумі 235 грн.;
- 4) нараховано проценти у сумі 780 доларів США за валютним кредитом, наданим суб'єкту господарювання у поточну діяльність;
- 5) визнано торговельний прибуток за операціями з купівлі/продажу готівкової іноземної валюти у сумі 1250 грн.
- 6) списано 120 доларів США з поточного рахунку суб'єкта господарювання за перевірку документів за документарним акредитивом.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями, враховуючи, що в цей день були встановлені такі офіційні курси гривні до іноземних валют:

1 USD = 15,6865 USD/UAH; 1 EUR = 19,994 EUR/UAH.

Задача 4.

Упродовж дня банком було визнано в бухгалтерському обліку певні адміністративні витрати, окремі з яких наведено нижче:

- 1) нараховано заробітну плату працівникам банку у сумі 1985250 грн.;
- 2) нараховано матеріальну допомогу банківському працівнику Петришину С. В. у сумі 500 грн.;
- 3) нараховано відпускні банківському працівнику Фукарчуку Б.Б. у сумі 4550 грн., з яких 3100 грн. належать до поточного місяця, а 1450 грн. — до наступного місяця;
- 4) утримано з банківського працівника Касперського П.Р. 800 грн. на користь третьої особи;
- 5) видано аванс банківському працівнику Михайлику В.Д. у сумі 1500 грн. на відрядження.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями.

Запитання для перевірки знань

1. Дайте визначення понять «доходи» та «витрати».
2. Назвіть МСФЗ, в яких містяться вимоги щодо визнання, оцінки та розкриття інформації про доходи і витрати.
3. Як класифікуються банківські доходи і витрати з позиції бухгалтерського обліку?
4. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується методологія та методика бухгалтерського обліку доходів та витрат банків?

5. За яких умов визнаються банківські доходи і витрати?
6. Які надходження в банк від інших осіб не визнаються доходами?
7. Які платежі банку не визнаються витратами?
8. В яких випадках доходи і витрати можуть не відобразитися в бухгалтерському обліку за рахунками нарахованих доходів і витрат?
9. Рахунки яких класів Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України використовуються для обліку доходів і витрат?
10. Як відображаються в бухгалтерському обліку банку доходи і витрати в іноземній валюті?
11. За яким методом визнаються та оцінюються процентні доходи і витрати банку і в чому його суть?
12. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції з нарахування і отримання процентних доходів в національній та іноземній валюті?
13. Які бухгалтерські проводки виконує банк у разі амортизації дисконту і премії за фінансовими активами?
14. Які бухгалтерські проводки виконує банк у разі непогашення боржником заборгованості за нарахованими доходами в строк, передбачений угодою?
15. Якими бухгалтерськими проводками відображаються операції з нарахування і сплати процентних витрат в національній та іноземній валюті?
16. Які бухгалтерські проводки виконує банк у разі амортизації дисконту і премії за фінансовими зобов'язаннями?
17. Якими бухгалтерськими проводками відображаються операції з нарахування і отримання комісійних доходів в національній та іноземній валюті?
18. Які бухгалтерські проводки виконуються у разі втрати ймовірності щодо отримання компенсації за дебіторською заборгованістю за нарахованими та неотриманими доходами (крім процентних доходів за фінансовими інструментами)?
19. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції з нарахування і сплати комісійних витрат в національній та іноземній валюті?
20. За якими рахунками Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України обліковуються прибутки і збитки від торговельних операцій?
21. Якими бухгалтерськими проводками відображаються витрати на утримання банківського персоналу?
22. Якими бухгалтерськими записами супроводжуються виплати та розрахунки за авансами, виданими працівникам банку під звіт на відрядження та інші господарські витрати?
23. Які бухгалтерські проводки виконуються у разі нарахування та сплати загальнодержавних та місцевих податків і зборів (обов'язкових платежів)?
24. Як здійснюється облік витрат банку на податок на прибуток?
25. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції із закриття рахунків доходів і витрат в останній день звітного року?

26. У яких фінансових звітах розкривається інформація про доходи, витрати і фінансовий результат діяльності банку?

Тести

1. Які доходи банку класифікуються, як доходи, отримані в результаті операційної діяльності?

- а) процентні доходи;
- б) комісійні доходи;
- в) прибутки від торговельних операцій;
- г) дохід у вигляді дивідендів;
- д) усе перераховане вище.

2. Які з перерахованих нижче витрат банку не відносяться до витрат, що виникли внаслідок операційної діяльності?

- а) податок на прибуток;
- б) витрати на формування спеціальних резервів;
- в) збитки від торговельних операцій;
- г) дивіденди, що сплачені банком за власними акціями;
- д) витрати від оперативного лізингу.

3. В яких випадках дохід не визнається?

- а) якщо дохід не може бути достовірно оцінений;
- б) якщо здійснюється обмін активами, які є подібними за призначенням та мають однакову справедливу вартість;
- в) якщо здійснюється обмін неподібними активами, справедливу вартість яких неможливо достовірно визначити;
- г) в усіх перерахованих вище випадках.

4. Які доходи і витрати можуть визнаватися без відображення за рахунками нарахованих доходів і витрат?

- а) процентні доходи (витрати);
- б) дивіденди;
- в) комісійні доходи (витрати) за безперервними послугами;
- г) комісійні доходи (витрати) за одноразовими послугами.

5. Які грошові надходження в банк не визнаються доходами?

- а) проценти за користування кредитами, що були надані банком;
- б) сума авансу в рахунок попередньої оплати послуг;
- в) надходження від первинного розміщення цінних паперів;
- г) надходження, що належать іншим особам.

6. Які платежі банку не визнаються витратами?

- а) попередня (авансова) оплата товарів, робіт, послуг;
- б) погашення одержаних банком кредитів;
- в) повернення залучених банком депозитів;
- г) усе перераховане вище.

7. Як часто повинен здійснюватися бухгалтерський облік нарахованих доходів і витрат та амортизація дисконту (премії)?

- а) кожного дня;

- б) не рідше одного разу на тиждень;
- в) не рідше одного разу на місяць;
- г) не рідше одного разу на квартал.

8. *Які доходи і витрати банку відображаються на нетто'основі?*

- а) прибутки і збитки від реалізації торгових цінних паперів;
- б) прибутки і збитки від реалізації цінних паперів з портфеля на продаж;
- в) результат від торгівлі іноземною валютою і банківськими металами;
- г) усі перераховані вище.

9. *Як амортизація дисконту за фінансовими активами впливає на фінансовий результат банку?*

- а) збільшує процентні доходи;
- б) зменшує процентні доходи;
- в) збільшує процентні витрати;
- г) зменшує процентні витрати.

10. *Як амортизація премії за фінансовими зобов'язаннями впливає на фінансовий результат банку?*

- а) збільшує процентні доходи;
- б) зменшує процентні доходи;
- в) збільшує процентні витрати;
- г) зменшує процентні витрати.

11. *Які дії виконує банк у разі непогашення боржником заборгованості за нарахованими процентними доходами, у строк, передбачений угодою?*

- а) формує спеціальні резерви на суму неотриманих нарахованих доходів;
- б) визнає суму неотриманих нарахованих доходів за відповідними рахунками з обліку прострочених нарахованих доходів;
- в) визнає суму неотриманих нарахованих доходів за відповідними рахунками з обліку процентних витрат;
- г) списує суму неотриманих нарахованих доходів за рахунок сформованих раніше спеціальних резервів.

12. *Яку бухгалтерську проводку виконує банк у разі втрати ймовірності щодо отримання компенсації за дебіторською заборгованістю за нарахованими та не отриманими доходами (крім процентних доходів за фінансовими інструментами)?*

- а) Дт 7720 Кт 3599;
- б) Дт 3599 Кт 7720;
- в) Дт 3599 Кт 3579;
- г) Дт 9600 Кт 9910.

13. *Якою бухгалтерською проводкою відображається операція із нарахування заробітної плати банківським працівникам протягом місяця?*

- а) Дт 3559 Кт 3652;
- б) Дт 3652 Кт 2625;
- в) Дт 7400 Кт 3654;
- г) Дт 7400 Кт 3652.

14. *Якою бухгалтерською проводкою супроводжується операція із нарахування відпускних банківським працівникам, якщо період відпустки повністю збігається із звітним місяцем?*

- а) Дт 7400 Кт 3652;
- б) Дт 7400 Кт 3658;
- в) Дт 7400 Кт 3654;
- г) Дт 7400 Кт 3500.

15. *Бухгалтерське проведення Дт 7452 Кт 3550 означає:*

- а) видано аванс на відрядження банківському працівнику;
- б) банківським працівником повернено невикористані кошти, що були раніше отримані ним на відрядження;
- в) виплачено банківському працівнику кошти за результатами авансового звіту про витрати на відрядження;
- г) згідно з авансовим звітом банківського працівника визнано витратами аванс на відрядження.

16. *Якою бухгалтерською проводкою банк відображає визнання витрат з податку на прибуток?*

- а) Дт 3520 Кт 1200;
- б) Дт 7900 Кт 3620;
- в) Дт 3620 Кт 3520;
- г) Дт 7900 Кт 3621.

17. *В яких випадках відстрочений податок на прибуток не визнається витратами?*

- а) якщо він нарахований у результаті операцій з переоцінки основних засобів;
- б) якщо він нарахований у результаті операцій з переоцінки нематеріальних активів;
- в) якщо він нарахований у результаті операцій з переоцінки цінних паперів у портфелі банку на продаж;
- г) в усіх зазначених вище випадках.

18. *Які бухгалтерські проводки виконує банк 31 грудня із закриття рахунків доходів і витрат, за умови, що доходи перевищують витрати?*

- а) Дт 5040 Кт Рахунки 6 класу;
- б) Дт Рахунки 6 класу Кт 5040;
- в) Дт 5040 Кт Рахунки 7 класу;
- г) Дт Рахунки 7 класу Кт 5040.

19. *Якщо банк закінчив фінансовий рік із збитком, то з яких рахунків банк може списувати кошти для покриття цього збитку?*

- а) 5030;
- б) 5022;
- в) 5021;
- г) 5020;
- д) усіх перерахованих вище.

ТЕМА 13 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ БАНКУ

Задача 1.

Упродовж дня банком були проведені певні операції, окремі з яких наведені нижче:

1. Касою банку прийнято від фізичної особи 15000 грн. на депозит строком 13 місяців.
2. Банк надав довгостроковий кредит суб'єкту господарювання в інвестиційну діяльність у сумі 195000 грн.
3. На основі платіжного доручення підприємства перераховано 2500 грн. на користь фірми, яка обслуговується в іншому банку. Розрахунки були проведені через СЕП НБУ.
4. В банк надійшов електронний міжбанківський розрахунковий документ на суму 3520 грн. на користь клієнта-підприємства, але з датою валютування, що наступить через 4 дні.
5. На основі заяви підприємства та платіжного доручення на суму 170000 грн. банк відкрив покритий акредитив з розміщенням коштів у банку-емітенті.
6. Касою банку виплачено дивіденди за власними акціями фізичній особі у сумі 2700 грн.
7. Банк визнав простроченою заборгованість у сумі 12000 грн. за короткостроковим кредитом, наданим фізичній особі на поточні потреби.
8. На кореспондентський рахунок банку поступило 300 000 грн. за продані 100 000 шт. власних акцій (номіналом 1 грн.). Акції були реалізовані після державної реєстрації змін до статутного капіталу.
9. Банк визнав в балансі придбані основні засоби на загальну суму 25000 грн., за які було заплачено наперед.
10. Зараховано на поточний рахунок підприємства нараховані відсотки за короткостроковим депозитом у сумі 2170 грн.
11. Банк продав суб'єкту господарювання за номіналом депозитний сертифікат на суму 10000 грн. з терміном погашення 6 місяців.
12. Касою банку прийнято 2000 грн. від фізичної особи для здійснення переказу без відкриття рахунку на користь іншої фізичної особи, яка має рахунок в іншому банку.
13. Банк отримав на склад матеріальні цінності на загальну суму 2900 грн., за які було заплачено наперед.
14. Банк отримав у фінансовий лізинг автомобіль, справедлива вартість якого становить 85000 грн.
15. Банк перерахував кошти у сумі 258340 грн. за придбані до свого торгового портфеля акції іншого банку.

Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними вище операціями.
2. Проаналізувати на які статті звіту «Баланс» і як вплине (збільшить чи зменшить) відображення кожної з наведених операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

Зразок:

Касою банку прийнято від фізичної особи 10000 грн. для зарахування на депозитний рахунок. Термін депозиту — 3 місяці. Ця операція супроводжується такою бухгалтерською проводкою:

Дт 1001 10000 грн.

Кт 2630 10000 грн.

Залучення даного депозиту від фізичної особи призведе до збільшення величини статті «Грошові кошти та їх еквіваленти» в активі звіту «Баланс» та статті «Кошти фізичних осіб» у зобов'язаннях звіту «Баланс».

Задача 2.

Упродовж дня банком були проведені певні операції, окремі з яких наведені нижче:

1. Касою банку куплено 1000 доларів США за курсом 13,3 USD/UAH. (офіційний курс НБУ — 13,7 USD/UAH).

2. Банк нарахував доходи у сумі 1965 грн. за наданими підприємству в оперативний лізинг основними засобами.

3. Банк здійснив дооцінку акцій промислового підприємства, що знаходяться у торговому портфелі, на суму 4520 грн.

4. Банк нарахував проценти за коштами на поточному рахунку підприємства у сумі 56 грн.

5. Банк нарахував проценти за короткостроковим депозитом фізичної особи у сумі 510 грн.

6. Банк нарахував амортизацію по власних основних засобах у сумі 12630 грн.

7. Банк нарахував проценти у сумі 3724 грн. за наданим підприємству кредитом у поточну діяльність.

8. Банк сформував резерв у сумі 10000 грн. під кредит, що був наданий підприємству та оцінюється на індивідуальній основі.

9. Банк нарахував проценти у сумі 3720 грн. та зробив амортизацію дисконту на суму 143 грн. по облігаціях підприємства, що знаходяться у портфелі на продаж.

10. Банк нарахував комісійні доходи за касово-розрахункове обслуговування підприємства у сумі 170 грн.

Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними вище операціями.

2. Проаналізувати на які статті звіту про фінансові результати та звіту «Баланс» і як вплине (збільшить чи зменшить) відображення кожної з наведених операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

Запитання для перевірки знань

1. З якою метою складається фінансова звітність?

2. Згідно з Концептуальною основою складання та подання фінансових звітів опублікованою КМСБО, яким якісним характеристикам має відповідати інформація, що наведена у фінансовій звітності?

3. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з складанням і поданням фінансової звітності?

4. До кого застосовуються вимоги МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» і за якими двома напрямками, згідно з цим стандартом, повинна розкриватися інформація про фінансові інструменти у фінансовій звітності?

5. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентуються питання, пов'язані із складанням і поданням банками фінансової звітності?

6. Які фінансові звіти входять до складу квартальної фінансової звітності банків України?

7. Які фінансові звіти входять до складу річної фінансової звітності банків України?

8. Показники якої фінансової звітності банку і в якому випадку підлягають коригуванню із урахуванням впливу інфляції?

9. Яка робота має передувати складанню річної фінансової звітності банку?

10. В якому вигляді і в які терміни вітчизняні банки мають подавати фінансову звітність Національному банку України?

11. В яких виданнях і в які терміни банки зобов'язані публікувати свою квартальну та річну фінансову звітність?

12. З якою метою складається звіт «Баланс» банку і яку інформацію він надає?

13. Як групуються активні та пасивні рахунки у статті у звіті «Баланс» банку?

14. Назвіть основні статті активу та пасиву звіту «Баланс» банку.

15. Чим річний звіт «Баланс» відрізняється від квартального звіту «Баланс»?

16. Які ще баланси, окрім квартального та річного звіту «Баланс», складають і подають Національному банку України банки та до якої звітності вони відносяться?

17. З якою метою складається звіт про фінансові результати і яка інформація в ньому розкривається?

18. Які статті включає квартальний та річний звіт про фінансові результати?

19. З якою метою складається звіт про рух грошових коштів і яку інформацію він розкриває?

20. На які три види класифікується діяльність банку у звіті про рух грошових коштів?

21. За яким методом може складатися звіт про рух грошових коштів?

22. Які розділи включає звіт про рух грошових коштів банку?

23. Яка інформація подається у звіті про власний капітал банку і які статті включає даний звіт?

24. Яка інформація міститься у примітках до фінансової звітності?

25. Скільки приміток до квартальної та річної фінансової звітності передбачено Інструкцією про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України?

26. Які фінансові звіти входять до складу консолідованої фінансової звітності банків України?

27. За якими методами материнський банк може скласти консолідовану фінансову звітність і від чого залежить вибір методу консолідації?

28. За якими курсами материнський банк повинен перераховувати монетарні та немонетарні статті фінансових звітів закордонних господарських одиниць?

29. Назвіть етапи процесу повної консолідації фінансової звітності банку.

Тести

1. Яким міжнародним стандартом в найбільшій мірі регламентуються питання, пов'язані із розкриттям інформації у фінансовій звітності банків?

а) МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»;

б) МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації»;

в) МСБО 30 «Розкриття інформації у фінансових звітах банків та подібних фінансових установ».

г) МСБО 1 «Подання фінансових звітів».

2. У якому нормативно-правовому акті визначено якісні характеристики, яким має відповідати інформація, що наведена у фінансовій звітності банків України?

а) Законі України «Про банки і банківську діяльність»;

б) «Положенні про організацію бухгалтерського обліку та звітності у банках України»;

в) «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України»;

г) «Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України».

3. Відсутність якої якісної характеристики інформації може призвести до втрати її доречності та достовірності?

а) зіставність;

б) нейтральність;

в) своєчасність;

г) зрозумілість.

4. Якій якісній характеристиці відповідає наведена у фінансовій звітності інформація, якщо у ній відсутні суттєві помилки і вона відображає дійсний стан справ?

а) доречність;

б) зрозумілість;

в) суттєвість;

г) достовірність.

5. Якій якісній характеристиці відповідає наведена у фінансовій звітності інформація, коли її пропуск або неправильне відображення може вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів?

а) доречність;

б) зрозумілість;

- в) суттєвість;
- г) достовірність.

6. Згідно з вимогами НБУ, упродовж якого терміну банки повинні публікувати свої річні фінансові звіти після дати балансу?

- а) 1 місяць;
- б) 3 місяці;
- в) 6 місяців;
- г) 9 місяців.

7. Яке з наведених нижче тверджень найкраще розкриває мету інформації, що подається у примітках до фінансової звітності?

- а) виправити неправильно подану інформацію у фінансових звітах;
- б) забезпечити додатковою інформацією про діяльність банку;
- в) забезпечити розкриття інформації, наведеної у фінансових звітах банку, згідно з вимогами облікових стандартів;
- г) розкрити інформацію про перспективи розвитку банку.

8. Згідно з МСФЗ 7, у розрізі яких видів ризику здійснюється розкриття інформації про характер та рівень ризиків, що виникають унаслідок фінансових інструментів?

- а) кредитного ризику;
- б) ризику ліквідності;
- в) ринкового ризику;
- г) усіх зазначених вище, але не обмежуються ними.

9. Який з наведених нижче фінансових звітів не входить до складу квартальної фінансової звітності банків України?

- а) звіт «Баланс»;
- б) звіт про фінансові результати;
- в) звіт про рух грошових коштів;
- г) примітки.

10. Який з наведених нижче звітів відноситься до статистичної звітності банку?

- а) квартальний звіт «Баланс»;
- б) річний звіт «Баланс»;
- в) щоденний баланс банку за формою № 1Д;
- г) примітки.

11. У якому фінансовому звіті банку розкривається інформація про основні принципи і методи облікової політики банку?

- а) звіті «Баланс»;
- б) звіті про фінансові результати;
- в) звіті про рух грошових коштів;
- г) примітках.

12. Скільки розділів включає форма звіту про рух грошових коштів, складеного за прямим методом?

- а) один;
- б) два;
- в) три;

г) чотири.

13. У звіті про рух грошових коштів, надходження коштів від емісії простих акцій слід класифікувати як приплив грошових коштів від:

- а) операційної діяльності;
- б) інвестиційної діяльності;
- в) фінансової діяльності.

14. У звіті про рух грошових коштів банку, придбання банком асоційованої компанії слід класифікувати як вибуття коштів за:

- а) операційною діяльністю;
- б) інвестиційною діяльністю;
- в) фінансовою діяльністю.

15. У звіті про рух грошових коштів банку, доходи, що отримані за операціями з торговими цінними паперами слід класифікувати як приплив грошових коштів від:

- а) операційної діяльності;
- б) інвестиційної діяльності;
- в) фінансової діяльності.

16. У звіті про рух грошових коштів банку, комісійні доходи банку слід класифікувати як приплив грошових коштів від:

- а) операційної діяльності;
- б) інвестиційної діяльності;
- в) фінансової діяльності.

17. У звіті про рух грошових коштів банку, виплати на утримання персоналу слід класифікувати як вибуття коштів за:

- а) операційною діяльністю;
- б) інвестиційною діяльністю;
- в) фінансовою діяльністю.

18. Який метод складання звіту про рух грошових коштів заохочує використовувати МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»?

- а) прямий;
- б) непрямий;
- в) участі в капіталі;
- г) повної консолідації.

19. Скільки приміток до квартальної фінансової звітності передбачено Інструкцією про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України?

- а) одну;
- б) три;
- в) шість;
- г) сорок шість.

20. Згідно з Інструкцією про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, консолідована група — це:

- а) окрема юридична особа, яка є сукупністю інших юридичних осіб;
- б) окрема економічна одиниця, яка є сукупністю дочірніх і асоційованих компаній;

в) неюридична особа, яка є сукупністю юридичних осіб, включаючи материнський банк та учасників групи;

г) усе зазначене вище.

21. *За якими методами банки України можуть скласти консолідовану фінансову звітність?*

а) участі в капіталі;

б) повної консолідації;

в) часткової консолідації.

22. *Від чого залежить вибір методу складання консолідованої фінансової звітності?*

а) рішення керівництва банку;

б) рівня контролю консолідованої групи в капіталі кожного учасника;

в) структури консолідованої групи;

г) величини активів учасників консолідованої групи.

23. *Коригування показників річної фінансової звітності банку та консолідованої фінансової звітності материнського банку на вплив інфляції здійснюється у випадку, коли значення кумулятивного приросту інфляції становить:*

а) 25% у звітному році;

б) 90% і більше за три останні роки, включаючи звітний;

в) 210% за три останні роки, включаючи звітний;

г) 50% і більше за три останні роки, включаючи звітний.

24. *Яка структура консолідованої групи передбачає пряме володіння материнським банком частками в статутних капіталах учасників?*

а) проста;

б) вертикальна;

в) трикутна;

г) жодна.

25. *Згідно з Інструкцією про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, в якому випадку у консолідовану фінансову звітність банку не включаються показники річної фінансової звітності асоційованих або дочірніх компаній?*

а) якщо це іноземне підприємство;

б) якщо діяльність дочірньої або асоційованої компанії суттєво відрізняється від діяльності материнської компанії;

в) якщо контроль є тимчасовим, оскільки придбані пайові цінні папери дочірньої або асоційованої компанії банку утримуються виключно для продажу протягом 3-х місяців з дати придбання;

г) якщо контроль є тимчасовим, оскільки придбані пайові цінні папери дочірньої або асоційованої компанії банку утримуються виключно для продажу протягом 12 місяців з дати придбання.

26. *Згідно з Інструкцією про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, за яким курсом материнський банк повинен перераховувати немонетарні статті фінансових звітів закордонних господарських одиниць?*

- а) офіційним валютним курсом на дату балансу;
- б) офіційним валютним курсом на дату операції;
- в) середньозваженим офіційним валютним курсом за відповідний місяць;
- г) офіційним валютним курсом на дату переоцінки статей до справедливої вартості.

27. Згідно з Інструкцією про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, за яким курсом материнський банк повинен перераховувати статті доходів і витрат фінансових звітів закордонних господарських одиниць?

- а) офіційним валютним курсом на дату балансу;
- б) офіційним валютним курсом на дату операції;
- в) середньозваженим офіційним валютним курсом за відповідний місяць;
- г) середньозваженим офіційним валютним курсом за звітний рік.

28. У якій частині консолідованого звіту «Баланс» материнський банк відображає курсові різниці, що виникають під час перерахунку показників фінансової звітності закордонних господарських одиниць?

- а) активі;
- б) зобов'язаннях;
- в) капіталі;
- г) ніде не відображаються.

29. Скільки приміток до річної фінансової звітності передбачено Інструкцією про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України?

- а) три;
- б) десять;
- в) тридцять шість;
- г) сорок шість.

30. В яких випадках банки мають право проводити коригуючі проводки?

- а) щомісячно;
- б) в період складання річної фінансової звітності;
- в) у випадку виявлення помилкових записів минулого року;
- г) у всіх зазначених вище випадках.